

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

13. Birleşim

26 . 11 . 1964 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	572:573	5. — Görüşülen işler	576
2. — Gelen kâğıtlar	573:574	1. — Özel öğretim kurumları kanunu tasarıları ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, Hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek)	576
3. — Yoklama	574		
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	574		
1. — Van Milletvekili Şükrü Köseroğlu'nun, son günlerde artan trafik kazalarına karşı gerekli tedbirlerin alınmadığından ve hattâ kazaya uğrıyanların kendi hadlerine terk edilmesinden duyduğu üzüntüyü bildiren konuşması	574:575		
2. — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, sorulara zamanında cevap verilmemesinin milletvekillerinin murakabe görevini yapmasını güçleştirdiğine dair açıklaması	575	2. — Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarıları ve Anayasa, Adalet, İşleri ve Plân komisyonlarından seçilen üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 543)	576:596
3. — Giresun Milletvekili Musafa Kemal Çilesiz'in, orman mntakalarındaki köylerin âcil ihtiyaçlarıyla, ormanların tahribini önliyecek tedbirler ve orman ürünlerinin değerlendirilmesi konularında demeci	575:576		

Sayfa	Sayfa
3. — Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378, 2/591). (S. Sayısı : 527)	596
6. — Sorular ve cevaplar	596
<i>A — Yazılı sorular ve cevapları</i>	<i>596</i>
1. — Kastamonu Milletvekili Ali Öz-dikmenli'nin, Kastamonu ilinde Beş Yıllık Plân gereğince turizm bakımından neler yapılmasının düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş'ün yazılı cevabı (7/358)	596:597
2. — Konya Milletvekili Kadircan Kaf-lı'nın, Çorum Lisesinde, 20 Mart 1964 Cumartesi günü, vuku bulan olay hakkında bir soruşturma yapıp yapılmadığına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/490)	597:598
3. — Balıkesir Milletvekili Cihad Bil-gehan'ın, Balıkesir'in İvrindi Kaymaka-	
manın, kız talebe ve öğretmenleri ile içkili âlemler yaptığını doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı (7/519)	598:599
4. — Balıkesir Milletvekili Cihad Bil-gehan'ın, Balıkesir'in İvrindi Ortaokulu Müdürünün, bazı öğretmenlerle birlikte, kız öğrencilerle içkili âlemler tertibettiğinin doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/520)	599:600
5. — Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Akçadağ'da inşası kamarlaştırılan bölge okulu yapımına ne zaman başlanacağına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/548)	600
6. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 1964 yılında kaç bulaşıcı sarılık olayı tesbit edildiğine dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in yazılı cevabı (7/566)	600:602

GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, Moskova'ya yaptığı gezi ve dolayısıyla Sovyetler Birliği ile olan siyasi münasebetlerimiz hakkında bir demeç verdi.

Gümrük ve Tekel Bakanı Mehmet Yüceler, İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Ege Bölgesi tütün ekiçlerini tefeciler elinden kurtarmak üzere gerekli yardımların yapılmasına dair yaptığı konuşmaya cevap vererek, alınan tedbirleri açıkladı.

Afyon Karahisar Milletvekili Veli Başaran, yaptığı konuşma ile, pancar üreticisinin içinde bulunduğu güçlüklerin giderilmesi için Hükümetin bir an önce yardım elini uzatması dileğinde bulundu.

Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri arasında yapılan Andlaşma gereğinin

ce ithal olunacak zirai ve gıdaî maddeler ile bedelsiz olarak verilen Amerikan ihtiyaç fazlası malzeme, teçhizat ve vasıtaların vergi muafiyeti hakkındaki kanun tasarısının,

Yeniden kurulacak Vakıflar hakkındaki kanun teklifinin,

İş Kanunu tasarısının ve

Devlet Memurları kanunu tasarısının, havale edildikleri Komisyonlardan üyeler seçilerek kurulacak geçici komisyonlarda görüşülme-lerine dair verilen önergeler okundu, kabul edildi.

Türk - İtalyan,

Türk - Fransız,

Türk - Alman ve

Türk - İngiliz Parlâmentolararası Dostluk Gruplarının yeniden kurulması hakkındaki önergeler kabul olundu.

Sayın Milletvekillerinden bazılarının, Başkanlık tezkeresinde yazılı sürelerle, izinli sayılmaları ve

Bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Ankara Milletvekili İhsan Köknel'e ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi, kabul edildi.

Tescil edilmeyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tescili hakkındaki kanun tekliflerinin 8 nci maddeden başlanılarak ivedilikle devam eden görüşülmesi, bu madde komisyona verildiğinden ve

Bina Kiraları hakkındaki kanun tasarısı ve teklifi, Geçici Komisyona havale edilen madde

henüz hazırlanmamış olduğundan, görüşülemiyerek geri bırakıldı.

Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş kanunu tasarısının ivedilikle görüşülmesine geçildi ve bazı maddeler, nazarı dikkate alınan önergelerle birlikte, Komisyona havale olundu.

26 Kasım 1964 Perşembe günü saat 15 te toplanılmak üzere (saat 18,50 de) Birleşime son verildi.

Başkan
Fuad Sirmen

Kâtip
Amasya
Nezhat Şener

Kâtip
Yozgat
Veli Uyar

SORULAR

Sözlü Sorular

1. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, Anayasa Mahkemesince iptal edilen bir kanun sebebiyle bir kısım Hazine mallarının, karar geriye yürütülmek suretiyle Cumhuriyet Halk Partisine nasıl verildiğine dair sözlü soru önergesi Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/990)

2. — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Doğu ve Güneydoğu istikametlerine motorlu tren işletilmemesi sebebine dair sözlü soru önergesi, Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir. (6/991)

3. — İzmir Milletvekili Şükrü Akkan'ın, Zeytin yağı mustahsülünün korunması için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. (6/992)

4. — Niğde Milletvekili Asım Eren'in, Ekim ve Kasım 1964 ayları içinde kaç tren kazası olduğuna dair sözlü soru önergesi, Ulaştırma Bakanlığına gönderilmiştir. (6/993)

5. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, yabancı memleketlere işçi gönderilmesi işinde, bütün muamelelerin açık bir şekilde ilân edilmesi gibi bir usul konulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sözlü soru önergesi, Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (6/994)

6. — İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, mimari projelerle, statik hesap ve projelerin vize edilmesi konusundaki ihtilâfın aşılmasının ve hukukî yönünün ne olduğuna dair sözlü soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (6/995)

Yazılı soru

1. — Gümüşane Milletvekili Necmeddin Küçük'ün, Askerî doktorluğu cazip bir hale getirmek için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/583)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Cumhuriyet Senatosu Urfa Üyesi Vasfi Gerger'in, 5237 sayılı Belediye gelirleri hakkındaki Kanunun 21 nci maddesine bazı hükümler ilâvesine dair kanun teklifi (2/754) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

Tezkereler

2. — Giresun Milletvekili İbrahim Etem Kılıçoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/1020) (Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

3. — İçel Selüloz ve Kâğıt Sanayii Anonim Şirketinin, 1962 - 1963 yıllarına ait hesap ve işlemlerine ait Yüksek Denetleme Kurulu raporlarının sunulduğuna dair Başbakanlık tezeresi (3/1024) (Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonuna)

Raporlar

4. — Danıştay Kanunu tasarısı ile İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 3546 sayılı Danıştay Kanununun Anayasaya aykırı hükümlerinin kal-

dırılmasına dair kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Geçici Komisyonu raporu (M. Meclisi (1/474, 2/440; Cumhuriyet Senatosu 1/375) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 369 a 3 ncü ek)

5. — Askerî öğrencilerden başarı gösteremiyenler hakkındaki 5401 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Plân komisyonları raporları (1/574) (Gündeme) (S. Sayısı : 757)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekkî Keskin

KÂTİPLER : Nurettin Akyurt (Malatya), Nevzat Şener (Amasya)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Otomatik cihazla yoklama oyunuzu lütfen işaret buyurunuz.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyet vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Van Milletvekili Şükrü Köserisoğlu'nun, son günlerde artan trafik kazalarına karşı gerekli tedbirlerin alınmasından ve hattâ kazaya uyrayanların kendi hallerine terk edilmesinden duyduğu üzüntüyü bildiren konuşması.*

BAŞKAN — Sayın Köserisoğlu, gündem dışı konuşmanız ne hakkında idi?

ŞÜKRÜ KÖSERİSOĞLU (Van) Trafik meselesi hakkında.

BAŞKAN — Kısa olmak şartıyla buyurun Sayın Köserisoğlu.

ŞÜKRÜ KÖSERİSOĞLU (Van) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; gün geçmiyor ki, trafik kazalarının olmadığını duymiyalım.

Bu felâketler öyle bir noktaya geldi ki, yollar bir mezbahaya dönmüş bulunuyor. Ölen insanların geride bıraktıkları efradı ailelerinin miktarı düşünülürse, her ölen kişiyle bir aile perişan olmakta, böylece her gün Türkiye'de yüzlerce insan felâket içine düşmektedir.

Tahminen onbeş gün evvel Van'ın kazalarından Muradiye - Çaldıran arasında vukubulan bir kazada 25 kişinin öldüğü, ölenlerin bugüne kadar cesetlerinin dahi kamyonun yuvarlanıp uçtuğu dereден hâlâ çıkarılmadığı ve her ölenin on nüfuslu bir aile reisi olduğu hesaba katılırsa, bu kaza sebebiyle 250 kişinin ne derecede perişan ve müteallim oldukları anlaşılacaktır.

Kazaların bu minval üzere tekerrürü muhtelif sebeplerden doğmaktadır. Bu sebeplerin başında şoförlerin meslekî ehliyetlerinin bulunmaması gelmektedir. Şoför ehliyetnamelerinin mesul memurlar tarafından menfaat mukabili verilmekte olduğu herkesin dilinde dolaşan hususlardır. Hükümetin, mesul vekilin, şoför ehliyetnamelerinin itası sırasında her türlü suiistimal yollarını kapayıcı tedbirleri biran evvel almasını istirham ediyorum.

Yukarda arz ve beyan ettiğim feci kazanın bakıyeleri hâlâ orada ortada bulunmaktadır. Ölülerin yakınları Allahın her günü bu soğuk ve dondurucu havada buraya gitmekte, imkânsızlıklar içinde ölülerini aramakta ve çıkarmaya çalışmakta iseler de, netice alamamaktadırlar. Hükümetin bu vatandaşlarımızın ıstıraplarını dindirmek üzere, kendilerine ölülerini bulup çıkarmada faydalı olmasını bekliyorum. Bu feci duruma bir nihayet verilmelidir.

Trafik düzenimizin her halde kazaları önleyici bir şekilde ele alınması bugün ihmal edilemeyecek derecede ciddidir.

Yukarda arz ettiğim felâketzede ailelerin ıstıraplarını tahfif edici ve ölülerini biran evvel kendilerine teslim edici faaliyete hız verilmesini bilhassa istirham ediyorum.

Hürmetlerimle.

2. — *Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, sorulara zamanında cevap verilmemesinin milletvekillerinin murakabe görevini yapmasını güçleştirdiğine dair açıklaması.*

BAŞKAN — Sayın Adnan Aral, konuşmanız ne hakkında idi?

ADNAN ARAL (Diyarbakır) — Yazılı sorulara zamanında cevap verilmediği hakkında.

BAŞKAN — Kısaca, buyurun.

ADNAN ARAL (Diyarbakır) — Muhterem arkadaşlarım;

Demokratik rejimin başarı ile yürütülmesinde iktidarın olumlu tutumu kadar muhalefetin de murakabe hakkını yerinde kullanması lâzım gelmektedir.

Anayasamız, Hükümeti murakabe etmek için çeşitli yollar ve imkânlar tanımıştır. Bunlar içinde başta geleni yazılı veya sözlü sorulardır. Meclis gündemi her gün gelen suallerle dolmakta, öyle ki bugün bir kitap forması olmuştur. Sözlü soruların zamanında cevaplandırılmaması

söz konusu olan işin önemini kaybettirmekte, bu yüzden murakabe ile netice alınamamaktadır.

Yazılı soruların kaderi ise, hepinizin malûmudur. Bir yazılı soru asgari bir yıl sonra Hükümet tarafından cevaplandırılıyor. Oysa bu kadar uzun bir müddet geçtikten sonra cevaplandırılmasını haklı gösterir hiçbir sebep yoktur. Bu geçikmelerin mânası Hükümet ya çalışmıyor, veya murakabeden kaçıyor demektir.

Bütçe müzakerelerinin yapıldığı 1964 Şubat ayında gaza yapılan zam sebebiyle Başbakana tevcih ettiğim yazılı soruma bugüne kadar cevap verilmemiştir. Zamanında cevaplandırılmaması sebebiyle bugün verilecek cevabın da hiçbir değeri kalmamıştır.

İçine düşmüş olduğumuz buhranlardan kurtulmamız Hükümetin başarısına bağlı olduğu kadar, Hükümeti çalışmaya mecbur edecek muhalefetin murakabesinin de âmîl olduğu her türlü şüpheden ve izahtan uzak bir gerçektir.

Sözlü sorulara sıra gelmez, yazılı sorulara ise zamanında cevap verilmez ise, murakabe yok demektir.

İçtüzük hükümleri karşısında Hükümetin sorulara gerekli ilgiyi göstermesini, seçimlerin her gün yaklaştığı bu dönemde murakabemizin neticesini alabilmek imkânını sağlayıcı tedbirlerin Başkanlık D'vanınca alınmasını rica ederim. Hürmetlerimle.

3. — *Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, orman muntakalarındaki köylerin âcîl ihtiyaçlarıyla, ormanların tahribini önleyecek tedbirler ve orman ürünlerinin değerlendirilmesi konularında demeci.*

BAŞKAN — Sayın Çilesiz ne hakkında idi gündem dışı konuşmanız?

MUSTAFA KEMAL ÇİLESİZ (Giresun) — Orman ve dam örtülükleri hakkında.

BAŞKAN — Orman mevzuu çok uzun bir mevzudur, kısa konuşmanızı rica edeceğim.

MUSTAFA KEMAL ÇİLESİZ (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım, Yüce Meclisin, tatili devresinde, seçim bölgem olan Giresun'un birçok köylerini dolaştım. Bilhassa, orman muntakası köylerinin, çok âcîl ve mühim olan ihtiyaçları, dikkatimi çekti. Bu sebeptendir ki, bu konuşmamla, ilgili bakanların, alâkasını çekmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım;

Orman bölgesinde oturan halk, binalarda, örtü olarak kullanılan ve hartama tabir edilen tahıyı, kaçak olarak imal etmekte ve fakir köylünün karşılaştığı malzeme temini güçlüğü, ormanların da tahribine yol açmaktadır.

Ormanlarımızın, tahripten korunması için, alınması gereken tedbirler yanında, bilhassa, köy meskenleri için kullanılacak malzemenin, ucuz olarak imali ve köylünün bunu kullanmaya alıştırılması zaruridir.

Ormanda yapılan tahribattan, hâsıl olan millî zararın ne kadar büyük olduğunu söylemeye lüzum bile yoktur.

Bu zararın bir kısmı, mesken ve müstemilât kredisi olarak, köylüye verildiği ve orman mahsulleri dışında bulunan veyahut orman artıklarından yapılan suni kerestenin kullanılması teşvik olunduğu takdirde, orman tahribine yol açan sebeplerden mühim bir kısmının ortadan kalkacağına inanıyorum.

Bir zamanlar, örtü olarak oluklu çinko kullanılması teşvik edilmişti.

Halen köylü, çok pahalı olması yüzünden çinko kullanmamaktadır. Çinkonun daha ucuz fiyatla köylüye maledilebilmesi için, gereken tedbirleri bulmak lâzımdır.

Bolu'da faaliyette bulunan, suni kereste fabrikası gibi fabrikaların diğer orman bölgelerinde de kurulması ve bilhassa orman gülü tâbir edilen ve iktisadi bir değeri olmayan çalıların, suni kereste imalinde iptidai madde olarak ele alınması köy kalkınmasında mühim bir faktör olacağı kanısındayım.

Bu kabil fabrikaların yanında diğer memleketlerde yapılan ucuz inşaat malzemesi fabrikaları da kurulduğu takdirde, orman tahribinin mühim bir kısmının önleneceğine eminim.

İmar ve İskân, sanayi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarınca, yapılacak koordineli bir çalışma ile bu meselenin halledilmesini temenni eder, sizlere saygılarımı sunarım.

BAŞKAN — Gündeme başlıyoruz. Sayın Aybar, görüşeceğimiz mevzuların önemi dolayısıyla gündem dışı konuşma arzunuzu yerine getiremeyeceğim için üzüntülüyüm.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Özel öğretim kurumları kanunu tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Ferit Alpiskender'in, Hususi eğitim ve öğretim müesseseleri kanunu teklifi ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 55 arkadaşının, Âmme menfaatine hizmet gayesiyle kurulan dernekler tarafından açılan özel okul öğretmenlerinin sosyal güvenlikleri hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından seçilen beşer üyeden kurulan Geçici Komisyon raporu (1/539, 2/581, 2/617, 2/618) (S. Sayısı : 495 e 1 nci ek)*

BAŞKAN — Özel öğretim kurumları kanun lâyihasının komisyona verdiğimiz maddeleri komisyondan henüz gelmediği için, görüşülmesini yapamıyoruz.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Karma Komisyon teşkiline dair bir önergem vardı.

BAŞKAN — Önergedeki mevzular için de düşünüyoruz. Bugün Anayasa ile ilgili protokol gereğince konuşulması lâzımgelen hususları konuşacağız.

İkinci maddeye geçiyoruz.

2. — *Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısı ve Anayasa, Adalet, İçişleri ve Plân komisyonlarından seçilen üçer üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (1/546) (S. Sayısı : 543) (1)*

BAŞKAN — Meslek teşekkülleri kanun lâyihası üzerindeki ikinci maddeye kadar görüşmemizi yapmıştık. Komisyon lütfen yerini alsın.

İkinci maddeyi okutuyorum.

Kapsam

MADDE 2. — Bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan Devlet personeli sendikaları :

I - Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin

(1) 543 S. Sayılı basmayazı 20.11.1964 günlü 11 nci Birleşim tutanağı sonundadır.

genel idare esaslarına göre yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel ve katma bütçeli dairelerin, il özel idarelerinin, belediyelerin ve genel katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine veya belediyelere bağlı kuruluşların ve

II - Kamu İktisadi Teşebbüslerinin - asli ve sürekli görevleri - tarafından kurulabilir.

Yukarda yazılı daire, idare, belediye, kuruluş ve teşebbüsler, bu kanunda «kurum» terimiyle ifade edilmişlerdir.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinden milletlerarası anlaşmalar gereğince özel teşebbüsten sayılanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — Söz isteyen?

Sayın Ertem buyurun.

İLHAMİ ERTEM (EDİRNE) — Muhterem arkadaşlarım, ikinci madde kapsamı sayarken, kamu tüzel kişiliklerini tek tek saymıştır. Fakat bunların arasında her halde büyük memur çalıştıramayacağını dikkate alarak köyler dâhil edilmiştir. Halbuki köylerin de köy kâtipleri olarak bir görevli sınıfı vardır ki, Türkiye'de bunlar da büyük bir yekûn tutarlar. Binaenaleyh, sağlanan bu sosyal güvenlik, köylerde çalışan köy kâtiplerinin de icabında sendika kurarak faydalanmaları lüzumuna kaaniim. Bu hususta (belediyelerinden) sonra bir de (köylerin) kelimesinin ilâvesini teklif eden bir önerge sunuyorum. Zannederim ki, Komisyon da bu hususa uyacaktır. Hümmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Kapsamdan bahseden bu maddede Hükümet teklifi üzerinde Geçici Komisyon tasarrufla bulunmuş ve yeni bir şekil vermiş. Bu şekil içerisinde komisyondan öğrenmek istediğim bir nokta var. Hükümet teklifinde, «Sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait bankaların; c) Hususi kanunlarla veya hususi kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin 5590 sayılı Kanuna tabi odalar ve borsalarla meslekî teşekküller hariç.» ibaresi ve «d» bendindeki «Yukardaki bendlerde yazılı daire, teşekkül ve bankalar tarafından sermayesinin yarısından fazlasına iştirak suretiyle kurulan teşekküllerle, bunların aynı nisbette iştirakiyle vücut bulan müesseselerin asli ve

sürekli görevleri - subay ve astsubaylar hariç - tarafından kurulabilir.

Şimdi muhterem arkadaşlar; şu ibare ve 2 maddeyi Geçici Komisyonun değişikliği ile Hükümet teklifini karşılaştırdım; okuduğum şu ibare kısmı açıkta kalmaktadır. Gerekçede de bunun neden buraya aktarılmadığına dair en ufak bir izahat göremedim. Burada bir zühul mü vardır, yoksa kasden bir gerekçeye müstenidolarak mı bu ibare çıkarılmıştır? Yani, tekrar ediyorum, Hükümet teklifinin iki (B) bendinin altında başlayan «Sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait» kelimesinden itibaren (C) ve (D) bendinin sonuna kadarki kısım belki bu maddede konmuştur, ama ben deniz bunu tam tesbit edemedim. Komisyonun bunu burada açıklamasında fayda vardır. Eğer açıklamazlarsa o zaman bir tadil teklifi vermek zorunda kalacağım. Hümmetlerimle

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz isteyen var mı? Komisyona söz vermeden önce arkadaşlardan konuşacaklar varsa, rica edeceğim. Yok. O halde buyurun sayın Kırcı.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, İlhami Ertem Beyin teşhisi haklıdır. Köy tâbiri burada bilimerak hasfedilmiştir. Çünkü hakikaten kendi söyledikleri gibi, köylerde köy idarelerinden fazla memur bulunmayacağı düşünülmüştür. Maamafih bu husus komisyonumuzda daimî bir tereddüt konusu da olmamış değildir. Bundan böyle köy idarelerinin inkişafa mazhar olabileceğini göz önünde tutarak Sayın İlhami Ertem'in teklifine komisyonumuz iştirak etmektedir.

Sayın Reşit Ülker arkadaşımızın temas ettiği noktaya gelince; bahis buyurdukları Hükümet tasarısının üçüncü maddesinin «C» ve «D» bendleri, komisyon metninin ikinci maddesinin ikinci bendinde «Kamu İktisadi Teşekkülleri» tâbiri ile ifade edilmiştir.

Söyle ki; halen 12 Mayıs 1964 tarihli ve 468 sayılı Kanunun 4 ncü maddesi Kamu İktisadi Teşebbüslerinin tarifini vermektedir. Bu tarife göre bahis buyurdukları (C) ve (D) bendlerinde bahis konusu bütün kurumlar, teşekküller ve bunun gibi (B) bendinde bahis konusu olanlar Kamu İktisadi Teşebbüsleri teriminin kapsamı içine esasen girmektedirler. Bu bakımdan bir tereddüt yoktur. Bununla

beraber her hangi bir tereddüde - bu kanun yeni olduğu için - mahal vermemek üzere «Kamu İktisadi Teşebbüsleri» teriminden sonra komisyonunuz, «ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş teşekküller» tâbirini ilâve etmek üzere bir tahrir hazırlamaktadır.

Ayrıca komisyonunuzun da bir teklifi olacaktır. Burada, «Asli ve sürekli görevlileri tarafından kurulabilir.» denmiştir. Buna bir de emeklilerin ilâvesi lâzımdır. Çünkü memur sendikalarının koruyacakları haklar meyanda hiç şüphesiz emekliye ayrılmış memurların emeklilik hakları da vardır. Bu da bir zühul eseridir. Bu hususu da tasrih için önergemizi vereceğiz. Pek tabiidir ki, önergemizde emeklilerin bu sendikalara girmeleri hususu bir tahdide tabi tutulacaktır. Şöyle ki, «Bu görevlenden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdî statü içerisinde bulunmayan kimseler tarafından» diyoruz. Böylelikle bir kimse emekliye ayrıldıktan sonra eğer başka bir yerde hizmet akdi ile çalışıyorsa veya yine Devlet dairesinde şu veya bu statü içerisinde çalışıyorsa veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmuş ise, bu takdirde emeklilikten gayri bir kanuni veya akdî statü içinde bulunacağından, bu haktan istifade etmeyecek, fakat durumu sadece emeklilik olan kimseler bu sendikalara girebilecekler, bu suretle memurların bellibaşlı haklarından olan, hattâ fârik vasıflarından biri olan memuriyet statüsünün emeklilik haklarının korunması da bu sendikalar vasıtasıyla sağlanmış olacaktır efendim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Önergeleri okutuyorum.

Efendim, komisyonun önergesi var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Evet, var.

BAŞKAN — İhâmi Ertem arkadaşımızın önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İkinci maddeye 7 nci satırdaki «belediyelerin» kelimesinden sonra «köylerin» kelimesinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Edirne

İhâmi Ertem

BAŞKAN — Komisyonun önergeye iştirak etmekte olduğu sözcüsü tarafından beyan buyuruldu. Önergeye komisyon katıldığına göre, oyunza sunuyorum. Nazara alınmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun bir önergesi var, onu da okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısının komisyon metninin 2 nci maddesinin II nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; arz olunur.

«II - Kamu İktisadi Teşebbüslerinin ve özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan banka ve teşekküllerin asli ve sürekli görevlileri ve bu görevlenden emekliye ayrılmış olup emeklilikten gayri bir kanuni veya akdî statü içinde bulunmayan kimseler tarafından kurulabilir.»

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Komisyonun madde üzerindeki düzeltmesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul buyurduğumuz değiştirge önergeleriyle oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İkinci madde tadilen kabul edilmiştir.

Kuruluş

MADDE 3. — Devlet personeli sendikaları, her bir kurumda veya kurumlar arasında, merkez veya taşra teşkilâtında, ayrı ayrı veya her bir kurumun genel bütünlüğünü veya bir kısmını veya bir meslek veya uzmanlık kolunu ve memurluklarını kapsıyacak şekilde kurulabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üst teşekküller

MADDE 4. — Devlet personeli sendikalarının kuracakları :

I - Federasyonlar :

a) Her bir kurumun kendi çalışma alanında; veya

b) Değişik kurumların aynı nitelikteki meslek veya uzmanlık kolu ve memurlukları için,

kurulmuş sendikalardan en az ikisinin;

II - Konfederasyonlar :

a) Federasyonlardan; veya

b) Herbiri kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan sendikalardan, en az ikisinin; veyahut,

c) En az bir federasyon ile kendi alanında tek teşekkül olarak bulunan bir sendikandan üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kurulurlar.

Bu federasyon ve konfederasyonlar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Yukarıda yazılı sendika, federasyon ve konfederasyonlar, bu kanunda genel olarak «Devlet personeli teşekkül'eri» olarak anılmışlardır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşme yasağı

MADDE 5. — Devlet personeli teşekkülleri, haklarında bu kanunun uygulanmadığı diğer tüzel kişilerle birleşemezler veya onlarla bir tüzel kişinin üyesi sıfatıyla bir araya gelemezler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelik

MADDE 6. — 1 nci maddede yazılı kamu hizmeti personelinin Devlet personeli sendikalarına üye olmaları ve üyelikten çekilmeleri kendi serbest iradelerine bağlıdır.

Hiçbir gerçek veya tüzel kişi, bu personele, bu konuda her hangi bir etki veya baskıda bulunamaz.

Devlet personeli teşekküllerine üyelik ve üyelikten ayrılma yazılı başvurma ile olur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yasaklamalar

MADDE 7. — 1. Anayasa Mahkemesi üyeleri ve raportörleri, Yüksek Hâkimler Kurulu üyeleri ve raportörleri, hâkimler ve savcılar ile Danıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

2. — Sayıştay üyeleri, kanunsözcüleri ve yardımcıları;

3. Valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri;

4. Müsteşarlar ve genel müdürler;

5. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla askerî şahıslar ile Millî Savunma Bakanlığı ve Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği memurları;

6. 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 2 nci maddesinin 1 nci bendinin 4 ncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları;

7. Millî İstihbarat Teşkilâtı (Millî Emniyet hizmeti) memurları;

8. Kanuna göre silâh taşımaya ve zor kullanmaya yetkili kamu hizmeti personeli;

9. Dışişleri Bakanlığı memurları ve dış misyonlarda çalışan memurlar;

10. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin yönetim kurulu üyeleri;

11. Din ve ibadet işlerinde çalışanlar ve

12. Devlet Personel Dairesi memurları bu kanuna göre sendika kuramaz ve sendikalara üye olamazlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Sayın Ertem, buyurun,

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, Kamu hizmetlerinin taşıdığı önem, devamlı olmaları mecburiyeti, bu yasaklamaları, kanaatimce, doğru kılmaktadır.

Ama bu hizmetlerde çalışan personelin sendika kurma hakkından mahrum edilmek suretiyle bir takım mahrumiyetlere katlandıkları bir gerçektir.

Sendika kuranların faaliyet maddesinde belirtildiği üzere, bir takım imkânlar elde edecekleri muhakkaktır.

Sayın Komisyon sözcüsünün burada bu tarzda bir haktan mahrum edilenlerin kendi haklarının ne tarzda tatmin edileceği hakkında izah vermesini lüzumlu bulmaktayım.

İkinci mesele; 7 nci maddenin 5 nci fıkrasında «Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları» denilmektedir. Halbuki bugüne kadar bunlar hakkında kullanılan tâbir «memurlar» olmayıp «mensupları» tarzındadır. «memurları» kelimesinin kullanılması bâzi yan-

lış anlamalara gelebilir. Memurun içinde emniyet müdürü yoktur. Bu bir derece olduğu için kanaatimce «memur» kelimesi yerine mensupları denildiği zaman da daha az anlaşma ihtimali ile karşılaşılır. Bu bakımdan 5 nci fıkradaki «memurları» kelimesinin «mensupları» olarak değiştirilmesini de lüzumlu görerek bir önerge takdim ediyorum.

BAŞKAN — İsterseniz önce Reşit Ülker Bey konuşsun ondan sonra siz konuşunuz Sayın Kırca. Buyurunuz Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul). — Muhterem arkadaşlar, bu yasaklamalar arasında üç numaralı bendde «valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri», 4 numaralı bendde «müsteşarlar ve genel müdürler» var. Bendenizin kanaatine göre genel müdürler kadar genel müdür yardımcıları da aynı fonksiyonu gören kimselerdir. Genel müdür yardımcılarının da buraya konulmasında fayda mülâhaza etmek lâzım geldiği kanaatindeyim, bu yolda bir takrir sunuyorum, muhterem komisyon her halde buna iltifat edeceklerdir.

BAŞKAN — Komisyon?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim; evvelâ kısa olan noktaya temas edeyim :

Sayın Ertem'in bahsettiği gibi Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Teşkilâtı memurları için umumiyetle mevzuatta mensupları tâbirinin kullanıldığı doğrudur. Yalnız sevk edilmiş bulunan Devlet memurları kanunu tasarısında bütün bu gibi memuriyet statüsü içinde bulunup da haklarında, terim olarak (memurdan) başka bir kelimenin istimal edildiği bütün kategoriler için (memur) teriminin kullanılması temin edilmiş olacaktır. Bu itibarla biz de bu metni esasen o tasarıdaki umumî esaslara paralel olarak kaleme aldığımız için (memurları) kelimesini kullandık. Zabıtta tasrih ediyorum. Bundan maksat; bugünkü mevzuatta (mensupları)ndan ne kastediyorsa odur. Bu durumda önergelerini geri almak lütfunda bulunurlarsa müteşekkîr kalırım.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Geri alıyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Teşekkür ederim. Sayın

Ertem'in bahsettiği ikinci husus; elbetteki önemli bir husustur. Evvelâ bu konuda her hangi bir tereddüde mahâl bırakmamak için bir noktayı Anayasa çalışmalarından açıklamak isterim. Anayasamızın ilgili maddesi Temsilciler Meclisi Genel Kurulunda görüşülürken 46 nci maddenin ikinci fıkrasına te-kabül eden hüküm için Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü aynen şu ifadeyi kullanmıştır; «Bu hal sureti, memurlara sendika hakkı tanınmıyacak demek değildir. Fakat bunların içinde mahiyetleri bakımından birbirinden çok farklı kategoriler vardır ki, bâzı kategorilere giren kamu görevlileri ifa ettikleri hizmetin özelliklerinden dolayı özel hükümlere tabi tutulmak zorundadır. Sonra misal veriyor, ilâve ediyor; elçilerin, hâkimlerin, valilerin, subayların sendika kurduklarını tasavvur ediniz. Bu şahısların tam bir sendika hürriyeti içinde hareket etmeleri doğru olamaz. Nitekim 1947 de kabul edilen 87 numaralı milletlerarası vosikada, çalışma sözleşmelerinden biri bâzı hizmetleri gören şahısların sendika hürriyetinin kanunla düzenlenebileceği belirtilmiştir» demek suretiyle, sonunda da şunu ilâve ediyor : Demek ki, bâzı kamu görevleri bakımından sendika hürriyetinin kısılması, kanunla düzenlenmesi caiz sayılmaktadır.

İşte komisyonun bu metni, gerek Anayasamızın 46 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne ve bu hükmü açıklayan komisyon sözcüsünün bu izahatına tamamiyle tetabuk eder mahiyettedir, nitekim, Sayın Ertem de bu noktaya bir itirazda bulunmadılar, fakat hakikaten haklı ve entresan bir noktaya temas buyurdular. Dediler ki; «bunlar sendika kuramıyacaktı, fakat bunlar acaba sendika kurmuş olan memurların bu sendikalar vasıtası ile elde edecekleri haklardan istifade etmekte mi?» Öyle sanıyorum ki, Sayın Ertem'in bahsettikleri haklar, daha ziyade malî sahada, sosyal sahada bahse mevzu olan şeylerdir. İstihlâk kooperatifleri, sigortalar gibi, ilh...

Şimdi 14 nci maddeyle ilgili olarak komisyonumuz bir takrir hazırlamış bulunmaktadır. Bu takrirler 13 nci maddede zikri geçen faaliyetlerden :

«Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;

Yardımlaşma sandıkları kurmak;

Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak»; üzere sendika kurmalarına cevaz verilmeyen bu memur kategorilerinin bu üç faaliyette bulunabilmek üzere dernek kurmalarına cevaz verildiği açıkça belirtilecektir bu suretle.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — 13 neü maddenin (B) bendinde de bu husus var.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Onlar da var efendim, özür dilerim onları da sayayım.

Üyelerinin çocukları için kreşler, yuvalar (yani (L) bendi, (M) bendi, (N) bendi ve (O) bendi) bunlar dâhil. Özür dilerim bunları unuttuğum.

Tekrar edeyim; F, G, H, L, M, N, O bendileri. Sosyal ve malî haklarını gerçekleştirmek maksadiyle bunların dernek kurmalarına cevaz verilmiş olacaktır. Bu suretle zannediyorum, kendi istedikleri husus yerine gelecektir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?..

İLHAMİ ERTEM (EDİRNE) — Önergemi geri alıyorum efendim.

BAŞKAN — Bu önergelerini Sayın Ertem geri alıyorlar. Komisyonun önergesi mi var?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Var efendim, ufak bir şey.

BAŞKAN — Lütfen.

Komisyonun bir önergesi var, okutacağım. Daha evvel Reşit Ülker arkadaşımızın bir önergeleri var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Konuşulmakta olan Devlet Personeli Sendika kurumları hakkındaki kanun tasarısının 7 neü maddesinin 4 numaralı fıkrasına genel müdürlerden sonra (ve yardımcıları) nın ilâvesini arz ve teklif ederim.

İstanbul
Reşit Ülker

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu efendim?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor. Nazara alınmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun bir önergesi var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet Personel Meslek teşekkülleri kanunu tasarısına ait komisyon metninin 7 neü maddesinin 2 neü bendinin aşağıdaki şekilde düzeltiltiği arz olunur.

«2. Sayıştay üyeleri, saveıları, raportürleri ve denetçileri»

Geçici Komisyon Sözeüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Komisyonun, madde üzerindeki değiştirge önergesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul buyurduğunuz değiştirge önergeleriyle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde tadilen kabul edilmiştir.

Hizmet akdiyle çalışp bu kanunun kapsamına girenler

MADDE 8. — 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununun 4 neü maddesinin 1/b bendinde yazılı olan hizmet akdiyle çalışan şahıslar, bu kanuna göre sendika kurabilir ve sendikalara üye olabilirler; 7 neü maddede hükümleri saklıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?.. Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üyelik sıfatının kalkması

MADDE 9. — Devlet personeli sendikaları üyelerinin 2 neü maddede yazılı kurum ve görevlerden :

a) Çekilmek suretiyle; veya

b) Kurum yönetim organlarıncı kanunların verdiği yetki içersinde haklarında alınmış ve kesinleşmiş idari kararlar; veyahut

c) Adli yargı mercilerince tecil edilmeksizin kesin hükme bağlanmış, cezası medeni haklarını kullanmayı önleyici veya kamu hizmetlerinden çıkartılmasını gerektirir bir suçtan dolayı ayrılmaları halinde, üyelik sıfatları kendiliğinden düşer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yardımlaşma hakları

MADDE 10. — Devlet personeli sendikası üyeliği sıfatı kalkmış olanların, Devlet personel teşekküllerinin kurdukları kooperatifler ve yardımlaşma sandıklarındaki üyelik hakları ve toplu sigorta sözleşmelerinden doğan hakları, yapmış oldukları ödemeler oranında ve Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde belirtilecek şart ve süreler içersinde saklı kalır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kurulma

MADDE 11. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerini Devlet Personel Dairesi Başkanlığına vermekle tüzel kişilik kazanırlar.

Bu teşekküller, kuruluşlarını takibeden ilk iş gününde, merkez olarak seçtikleri yerin en büyük idare üstüne, tüzüklerinin iki örneğinin ilişik olduğu bir bildirim vermek zorundadırlar. Bu bildirimde teşekkül merkezinin adresi de belirtilir.

İdare üstleri, yukardaki fıkrada yazılı belgelerden başka hiçbir belge istiyemezler.

Bu bildirim ile bildirime ek tüzüğün iki örneği Devlet Personel Dairesi Başkanlığına makbuz karşılığında elden verilir veya iadeli taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Tüzükte veya teşekkül merkezinin adresinde değişiklik halinde de bu madde hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir

Tüzükler

MADDE 12. — Devlet personel teşekküllerinin tüzüklerinde :

- Teşekkülün adı ve merkezi olarak seçilen şehir veya kasaba;
- Teşekkülün konusu ve amacı;
- Katılma, çıkma ve çıkarılma usul ve şartları;
- Üyelerin hak ve yükümleri;
- Yükümlerine uymıyan üyeler ve görevliler hakkında uygulanacak müeyyideler ve bunlara itiraz yolları ile müeyyidelerin kesinleşme şartları;

f) Teşekkülün genel kurulu ile yönetim organı ve diğer organlarının kuruluş, toplanma, çalışma, yönetim ve denetim şekil ve usulleri ile görevleri ve yetkileri, seçim usulleri;

g) Teşekkülü temsil yetkisinin kimler tarafından kullanılabilceği;

h) Teşekkülün merkez ve diğer teşkilâtının kuruluş ve yönetim usulleri ile yetkileri;

i) Teşekkülün hesap ve defterlerinin neler olduğu ve nasıl tutulacağı;

j) Teşekkülün dağılmasına ve mallarının tasfiyesine ilişkin hükümler;

k) Mevzuata ve amaçlarına aykırı olmayacak diğer gerekli ve faydalı hususlar;

l) Tüzüğün nasıl değiştirilebileceği;

m) Kurucuların öz ve soyadları ile görevlileri meslekleri ve ikametgâhları; ve

n) Geçici ilk yönetim organını teşkil eden kurucuların öz ve soyadları

belirtilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?..

Buyurunuz, Sayın Dizman.

ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, bir baskı hatası vardır. Onu tashih için huzurunuzda çıktım.

(M) bendinde «kurucuların adı ve soyadları ile görevleri» denmesi lâzımgelirken sehven «görevlileri» yazılmıştır. Okunmuş da bu şekilde olmuştur. Düzeltmesini rica ederim.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Hakları vardır, o şekilde düzeltilmesi lâzımdır.

BAŞKAN — Bu şekilde düzeltilmesi Komisyonca da kabul ediliyor. O şekilde düzeltilecektir.

Başka söz isteyen? Yok. Maddeyi düzeltilmiş şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Faaliyetler

MADDE 13. — Devlet personel teşekkülleri, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahib oldukları yetkilerden başka, aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilir.

- Kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meseleleri, meselekin gelişmesini, üyelerin personel hukukundan doğan maddi ve mânevî hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak;

b) Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak;

c) Kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve işbirliğinde bulunmak;

d) Daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak;

e) İstiyen üyelerine, personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak;

f) Üyelerinin tüketim, kredi ve yapı kooperatifleri kurması için teşebbüslerde bulunmak ve yardım etmek;

g) Yardımlaşma sandıkları kurmak;

h) Üyeleri adına toplu sigorta sözleşmeleri yapmak;

i) Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak;

j) Üyelerinin meslekî bilgilerini ve yeterliklerini artıracak, kültürlerini genişletecek konferanslar ve kurslar tertiplemek ve benzeri faaliyetlerde bulunmak;

k) Kuruluş amaçlarına ve faaliyetlerine uygun yayınlarda bulunmak;

l) Üyelerinin çocukları için kreşler ve yuvalar, emekli üyeleri için ihtiyarlık yurtları ve konutları kurmak ve yönetmek;

m) Üyelerinin ve ailelerinin boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için, kâr amacı gütmemek şartıyla, dinlenme yerleri ve spor alanları, parklar ve kitaplıklar kurmak ve yönetmek;

n) Üyeleri arasında iyi münasebetlerin kurulmasını ve devam ettirilmesini sağlayacak toplantılar ve eğlenceler tertiplemek;

o) Mevzuata ve amaçlarına uygun faaliyetleri ve görevleri için gerekli her türlü malları edinmek.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, bu 13 ncü madde hemen hemen kanunun özünü teşkil etmektedir. Yüksek malûm-

larınız olduğu üzere âmme hizmeti; umumun müşterek ihtiyaçlarını Hükümetin idaresi altında tatmin eden teşebbüslerdir. Âmme hizmetleri Devletin varlığına tesir eden önemli hizmetlerdir. Biran durmaları Devlet hayatını altüst eder. Bu sebeplerle muntazam, kesintisiz, devamlı işlemleri lâzımdır. Kamu hizmetlerini ise memurlar tedvir eder. Kamu hizmetlerinin bu özelliğine karşılık kamu, hizmeti görevlileri olan memurları sosyal güvenliğe kavuşturmak da zaruridir. Onun için, burada mesele kamu hizmetlerinin hususiyetleriyle sendikaların yetkilerini bir ölçü içinde telif edebilmektedir.

Şimdi Sayın Komisyon Sözcüsünden şunları rica ediyorum:

13 ncü maddenin A fıkrasında üyelerin personel hukukundan doğan maddî ve mânevi hak ve yükümlerini, meslekin ve üyelerin yararına en uygun şekilde halle çalışmak ve savunmak,

E fıkrasında, isteyen, üyelerine personel hukukunu ilgilendiren durumlarında hukukî yardımda bulunmak,

İ fıkrasında, üyelerin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç halinde üyelerini ve mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvalarından dolayı husumete ehil olmak.

Şimdi, bu okuduğum fıkralardaki yetkiler objektif ve umumi sahayı aşır sübjektif ve münferit tasarruflar sahasına girebilecekler midir?

Bu yetkileri nasıl, hangi yolla ve ne derece bir baskı grubu olarak kullanacaklardır? Bu hususların izahını rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Bu maddenin (A) ve (B) fıkralarında bendenize tereddüdü mucibolan, belki sayın sözcü konuştuğundan sonra vuzuha ulaşacak bulunan bâzı hususlar var.

Evvellâ (A) bendinde, kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meseleler ve meslekin gelişmesi tabirleri var. Kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meseleler nelerdir? Ve meslekin gelişmesi nedir? Yasaklama hükmünde sendika kuruluşlarına iştirak edemeyecek kişiler açıkça sayılmıştır. Bunun dışındaki bütün kamu görevlileri kamu hizmeti personeli, işçi sayılanlar hariç, sendikalaşma hareketine dâ-

hil olabileceklerdir. Kamu hizmeti personelinin meslekî görevi, kendi tarifinde mündemiç bulunduğu gibi, kamu hizmeti görmektir. Lûgavi mânâda meslekî hizmet tapu memurunun tapu hizmeti, vergi memurunun vergi hizmeti, ve mülkiye memurunun memurluğu, bir tahrirat kâtibinin tahrirat kâtipliği hizmetidir. Ama hepsinin topyekûn bir meslekî görevi vardır, âmme hizmeti görmektir. Eğer (A) bendinde ifade edilen husus kamu hizmeti personelini ilgilendiren meslekî meseleler dendiğinde meslek gruplarının mesleklerine mütaallik meseleleri mahiyetinde anlaşılıyorsa yani bir tapu memurları grubunun kurmuş oldukları sendikanın, tapu memurluğu meslekinin, daha doğru bir deyimle, tapueculuğun Türkiye'de gelişmesini teminen mâtuf birtakım yardımlaşmalardan ibaretse mesele yoktur. Fakat meslekî meseleler, âmme hizmetinin ve âmme ajanlığının gerektirdiği meselelerse o takdirde tamamen ve bizatihi ierayı temsil eden meseleler. Bir sendikanın ieraya taallük eden bu kabîl meseleleri ariz ve amik görüşmesine ve arkasından da bunun gelişmesini temin edecek tedbirleri tavsiye etmesine imkân yoktur. Aynı mucip sebeple personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak gibi bir hükümün sevk edildiğini ve bunu da mahzurlu gördüğüm için temas etmek istiyorum. Tatbikî olarak ifade edersek bu şudur: Memurlar bir sendika kurmuştur. Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat nedir? Kişilik hakları, emeklilik hakları ve yakın bir zamanda müzakere edeceğimiz Personel Kanunu tasarısındaki bütün hükümler ve bunların en başında Türkiye'de memurun ücreti, maaşı, hakları personel hukukunu ilgilendiren mevzuat dediği zaman, bu sendikanın Türkiye'deki cari memur ücretlerinin adaletsizliği hakkında bir tetkikat yaptıktan sonra alâkalı bulunduğu kuruma bir teklifte bulunma imkânının da mevcudiyetini tasarı derpiş etmektedir. Bu yalnız, burada böyle kalmamaktadır.

Emeklilik müddeti hakkında da bir tetkiki ve teklifi derpiş etmektedir. Disiplin hükümleri hakkında bir teklifi ve tetkiki derpiş etmektedir. Ve bütün memur hukukunun, memurların kişilik hukukunun ve memurların disiplin hukukunun tamamına şâmil teklifleri de ifade edebilmektedir.

(C) bendinde yine sevk edilen bir hükümle kurumların çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek ve işbirliğinde bulunmak gibi bir hüküm sevk edilmiştir. Meselâ şunu düşünmek mümkündür; Kars ilinin falanca ilçesinde memurlar bir sendika kurmuşlar ve Kars ilinde bu ilçede Hükümet binası olarak çalışmalarına muhassas binanın hizmetlerinin verimliliğini temin etmediği hususunda mutabık kalmışlar ve bu hizmetin daha verimli olabilmesini temin için şu şartların ihzârı lüzumunu bağılı buldukları kurumlara bildirmişlerdir. Şimdi kurumların, çalışma yerlerinin ve hizmetlerinin verimliliği konularında görüşlerini bildirmek mümkündür. Daima Türkiye'de memur bolluğu içinde, işyerine, iş şartlarına üereye mütaallik talepler olagelmıştır ve olagelmekte devam edecektir. Büro malzemelerinin kifayetsizliği hakkında talepler olagelmıştır ve devam edecektir. Ama işbirliğinde bulunmak ne suretle mümkün olacaktır? Bunu anlamak benim için mümkün olmamıştır. Ne hakkında işbirliğinde bulunacaktır? Çalışma yerlerinin ve hizmetlerin verimliliği konularında kurumlariyle işbirliğinde bulunacaklardır. Bendenizin bunu anlamam mümkün olmamıştır. Yine (D) bendinde daire ve büroların hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak. Diyelim ki, yine aynı ilçede yapmış olduğunuz Hükümet binasında kendi imkânlarımızla biri maliye şubesine, biri malmüdürlüğü şubesine iki oda tahsis edebildiniz. Birinde malmüdüdü, diğesinde de tahakkuk, tahsil bütün servisleriyle Maliye teşkilâtı bulunuyor. Ve kendilerinin sağlık kurallarına göre kendilerine düşmesi lâzımgelen metre küb havayı temin etmeniz mümkün değil. Şimdi, devam ediyor bu fıkrada «... hizmete elverişliliği ve sağlık şartlarına ilişkin konularda tekliflerde bulunmak...»

Bu tekliflerin serd edilmesi gayet mümkün, Ama Türkiye'de idarenin, Devletin mesuliyetini taşıyan kişiler olarak açıkca şunu ifade edebilmisiniz ki, Türkiye'de bütün âmme personeline sağlık şartları uygun binalar tahsis edebilmişsinizdir? Ve Türkiye'de bütün âmme personeline çalışma şartları bakımından hizmeti daha verimli hale getirecek imkânları hazırlamışsınızdır? Şimdi bunun şu mevzudaki bir misalini son defa Millî Eğitim Bakanı hakkındaki gensoru-

nun müzakeresi esnasında ariz ve amik müzakerede imkânına sahiboldum. Biran âmme personeli biran meslekî dayanışma ve biran meslekî dayanışmanın anlayışı içinde icranın her umuruna taallük eden tenkidi altında maddeyi bu mânada anlarsanız, personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerinde incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak şeklinde anlarsanız, o zaman da o tarihte tenkide muhatobolan Öğretmenler Federasyonunun, Türk öğretmenlerinin ücret ve tahsisatlarının artırılması için bütün bakanlıklar ve milletvekilleri nezdinde yaptığı teşebbüslerin meslekî dayanışma anlayışı içinde olduğunu ve bu teşebbüslere muhatobolmadığı için tertibettikleri hareketlerinde aynı anlayışın içinde bulunduğunu anlamak mümkündür. Bilmiyorum, belki metni mübalâğalı olarak anlamış bulunuyorum. Belki, Sayın Komisyon Sözcüsü izahlarıyla benim anlayışımın mübalâğalı olduğunu, bu hükümlerin daha masum ve daha dar mânada anlaşılması lâzımgeldiğini söyleyebilir. Eğer İltifeder bu izahlarıyla bendenizin bu endişelerimin yersizliğine işaret ederlerse ancak kendilerine teşekkür borçlu olurum.

BAŞKAN — Komisyon, Sayın Kırcı.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunun 1 nci maddesi yüksek huzurlarımızda görüşülürken aslında birinci madde ile hiç ilgili olmıyan konulara temas eden bâzı konuşmalar vesilesi ile huzurunuzda muhtelif müdahaleler yapmak zorunda kaldığımı derhatır buyurcaaksınız. O vesile ile şunu belirttim ki, ne bugün Cemiyetler Kanununun 12 nci maddesinin kalkmış olmasına binaen durumları kanuniyet kesbetmiş olan memurların, memuriyet vasıflarına dayanarak kurmuş buldukları dernekler, ne bundan sonra yine aynı şekilde kurabilecekleri dernekler, ne de bu kanuna göre memurların kurabilecekleri sendikalar asla ve kat'a mensubu olan memurları veya idare heyetlerinde veya genel kurullarında kendileri memur olarak çalışan kimseler, memurun statüsünün temel hükümleri muvacehesinde Devlete karşı haiz oldukları vecibelerden berî kılınmış sayılmıyacaklardır. Bugünün tatbikatına dahi, hattâ samimiyetle temas etmek imkânı bu konuşmalar sırasında ortaya çıktı, açıkça ifade ettim ki ne bugün, derneklerin muayyen bir ba-

kanlığı istihdaf ederek. «Falanca memuru tâyin et, falan memuru tâyin etme, falanca memuru filânca yerden niçin şuraya naklettin, neye onun yerine falancayı getirmedin» gibi birtakım irade beyanlarını, memuriyet disiplinini ihlâl edecek, üstle ast arasındaki münasebeti ortadan kaldıracak şekilde ileriye sürmesine bugün dahi mer'i mevzuatımız esasen cevaz vermemektedir. Memuriyetten gelmiş bütün arkadaşlar bilirler ki, Memurin Kanununda, hattâ bu kanuna ilâve olarak çıkmış pek çok ek kanunlarda memurlara muayyen disiplin vecibeleri, dairelerinin içinde olduğu kadar dairelerinin dışında da Devlete karşı, bakanlara karşı, üstlerine karşı yüklenmiştir. Binaenaleyh, bu kanunla, memurin mevzuatımızda bulunan bu disiplin vecibelerini ortadan kaldırmıyoruz. Öyle bir niyetimiz katiyen yoktur. Bunu bundan evvelki görüşmelerde bilhassa belirtmek fırsatını buldum. Binaenaleyh, Sayın Bolak arkadaşına derssem ki. Evet biraz mübalâğalı olarak tefsir buyurdular bu maddeyi, zannediyorum bu maddeyi kendileri gibi hiçbir sendika yöneticisi mübalâğalı olarak tefsir etmek imkânına sahip değildir. Çünkü bu izahatım muvacehesinde açıkça bellidir ki, memurin mevzuatımızın memurlara yüklediği disipline mütaallik bütün vecibeler mahfuzdur ve bu madde de Devlet daireleri ile yapılacak temaslarda ileri sürülecek teklifler yapılabilecek bütün teşebbüsler memurun Devlete karşı, Devleti idare edenlere karşı, üstlerine karşı, disiplin ahkâmı çerçevesi içinde cereyan edecek ve o disiplinin gerektirdiği polemik havasından uzak durma, saygı ve propaganda ve siyasi gayelerden uzak durma gayeleriyle ancak yürütülebilecek.

Bu vesile ile bir iki hususu daha belirtmek isterim.

Bugünün âmme idaresinde memur, münhasıran, üstünden emir alan ve onu yerine getirmekle mülkeltef olan ajan olarak telâkki edilmemektedir. Sözüm yanlış anlaşılmasın, memur, Anayasamızın çizdiği çerçeve içinde, Anayasa ve kanunlara uygun her emri yerine getirmek mecburiyetindedir. Bu mecburiyet kadim devirlerden beri mevcut fârik vasfını teşkil eder. Bugün de bu mecburiyet devam etmektedir ve edecektir. Demek istediğim şey sadece şudur : Bugünün âmme idaresinde memur, Devletin âmme hizmetlerinin görüşünde

yanına aldığı ve danıştığı bir unsurdur. Bu kanunu sevk edenler ve Komisyonumuz bugün idarede memurlardan birçok şikâyetlerin mevcud olduğunu bilmektedir. Bu şikâyetlerden bir kısmı da memurların kendi hizmetlerine taallük eden veya kendi hizmetlerini görüş tarzlarına taallük eden hususlarda belki de yeter derecede yanyana devletle bulunmayışlarından, belki yeter derecede kendileriyle beraber hareket edilmeyişinden, danışılmayışından doğmuş olduğu kanaatindeyiz. Nitekim yeni Devlet memurları kanunu tasarısının 226 ncı maddesi görüşme ve danışma kurulları teşkilini derpiş etmektedir. Görüştüğümüz kanunla çok yakın ilgisi bulunması dolayısıyla bu tasarıdaki madde hükmünün, aynen zabıtlara geçmesi de görüştüğümüz kanunun tefsiri bakımından da büyük faydaları olduğu cihetle aynen okuyorum :

«Görüşme ve Danışma Kurulları :

Madde 226 — Bu kanunun uygulanması dolayısıyla ortaya çıkabilecek meselelerde ve Devlet memurlarının ödevleri, hakları, çalışma şartları, yükümleri ve kamu hizmetlerinin yürütülmesi ile ilgili konularda mütalâa vermek üzere :

A — Genel mahiyetteki konular bakımından Devlet memurları için merkez,

B — Bir kurumla ilgili konular bakımından o kurum memurları için

C — Bir sınıfla, ilgili konular bakımından o sınıf memurları için, görüşme ve danışma kurulları kurulabilir.

Görüşme ve danışma kurulları, memur sendikalarının kendi üyeleri arasından seçilecek memur temsilcileriyle yetkili organlarca yine memurlar arasından atanacak idare temsilcilerinden meydana gelir.»

İşte esas itibariyle bu memur sendikalarının yapacakları tekliflerin ve teşebbüslerin çerçevesi bu Danışma ve Görüşme Kurulları olacaktır. Bundan şu mâna çıkmamalıdır, demek istemiyorum ki, tekliflerini, de maaşlarını, teşebbüslerini sadece bu Danışma ve Görüşme Kurulları içinde yaparlar, hayır, şikâyet, itiraz bütün bu yollar açıktır. Tekrar ifade edeyim, memurlara has disiplin vecibelerini ihlâl etmekle şartıyla ki, o hükümlerin mahfuziyetini tekrar ettim, bu şart tahtında bu teşebbüslerde ve tekliflerde bulunmakta serbesttirler. Komisyonu-

nuz Devlet Personel Dairesi Başkanlığının himetiyle bulunan bu konudaki aşağı yukarı Batı memleketlerinde mevcut mevzuatı ve tüzükleri incelemek fırsatını bulmuştur. Bu tüzüklerde ve mevzuatta bugün memur sendikalarına şu tasarıyla tanınmak istenen bütün haklar yer almaktadır. Bu hakları Ahmet Aydın Bolak arkadaşımız teker teker zikrettiler. İlhami Ertem Bey arkadaşımız da bir noktaya temas ettiler. Teker teker ben de bunlara kısaca temas etmek isterim.

İlhami Ertem Bey şu suali sordular: Sübjektif tasarruflar sahasına da şâmil midir? Sübjektif tasarruflar sahasına da şâmil midir. Nitekim bu bakımdan en önemli husus (İ) fıkrasıdır. Üyelerinin müşterek hak ve menfaatlerinin takibinde veya hukukî yardıma ihtiyaç hallerinde üyelerini veya mirasçılarını idari ve kazai her nevi ve derecedeki merciler önünde temsil etmek, dâva açmak ve bu münasebetle açtığı dâvadan dolayı husumete ehil olmak. Bu paragrafın üzerinde duruşumun hususi bir sebebi var; çünkü dernekleri sendikalardan ayrıran farik vasıf; sendikaların derneklerden farklı olarak üyelerinin teker teker sendikanın mevzuunu ilgilendiren mevzuattan doğan haklarını idari ve kazai mercilerde takibetmek ve bu bakımdan dâva açmak ve açtığı dâvada da husumete ehil olmak imkânı işte bu imkândır ki, sendikayı dernekten tefrik eder. Binaenaleyh, bunların adına da Anayasamız sarahaten sendika dediğine göre bu hakkı tanımak sendikanın Batı anlamında tarifinden doğan bir neticedir. Binaenaleyh, elbette ki sübjektif tasarruflar sahasına da gireceklerdir. Nedir bu? Bir misal vereyim.

Faraza bir bakanlık, bir memurun bir hakkını ihlâl etti. O memur gibi onun mensubolduğu personel sendikası da Devlet Şûrasına dâva açabilecektir. Durumu bakana aksettirebilecektir; daha evvel, ilh.. Ama Sayın Aydın Bolak arkadaşımın beni bu noktada dinlemesini rica ediyorum. Hiçbir sûretle bir sendika bir memurun hakkını takibediyorum diye efkârı umumiyeye önünde bakanla polemige girmek suretiyle disiplin hükümlerini ihlâl edemeyecektir. Bu ayrı şeydir, o ayrı şeydir. Disiplin hükümleri bugüne kadar ihlâl edilmiş haller varsa, şunu tekrar belirteyim ki, mer'i mevzuatı-

mız bugün de yarın da buna izin vermemektedir ve vermiyecektir. («O ayrı mesele» sesi)

Şimdi Aydın Bolak arkadaşımızın teması buyurdukları meselelere teker teker gelelim. Kamu hizmeti personelini ilgilendirir meslekî meseleleri bir kimsenin memur statüsü içinde bulunmasından doğan umumi meseleler olabileceği gibi, muayyen bir memuriyette bulunmaktan doğan meseleler de olabilir. Nitekim biraz önce kabul buyurduğunuz 4 ncü maddede bu sendikaların kurumlar veya sınıflara göre kurulabilecekleri de kabul edildiğine göre, elbette ki, iki hususta bu mânanın içinde mündemiçtir.

Personel hukukunu ilgilendiren mevzuat ve konular üzerine incelemeler yapmak ve ilgili kurumlara tekliflerde bulunmak. Dediğim gibi; memurlar teker teker makale dahi yazabilirler, Memurin Kanunumuza göre. Maaş sistemi şu noktada aksaktır, bu noktada bir memurun ilmi bir yazıyı kaleme alıp bir gazetede, bir mecmuada neşretmesine mâni yoktur, Memurin Kanunumuzun formaliteleri içinde. Bu bakımdan elbette ki, bilhassa ihtisaslarına talâk eden bu meselelerde, Batı memleketlerindeki örneklerinde de görüldüğü üzere, personel hukukunu incelemek bu konuda araştırmalar yapmak, yayında bulunmak, teklifler yapmak devlet dairelerine, elbette ki, memur sendikalarının belli başlı fonksiyonlarından bir tanesi olacaktır. Ama tekrar edeyim; «ağır başlı, disiplin esasları dâhilinde, Bakanlar Kurulu Bakanlar, Meclis, hiç kimse bu işlerden anlamıyan cahillerdir, onlar bunu asla yapamazlar, asla. Biz yaparız» Hayır... O takdirde bunu yapan sendikanın yöneticileri memurin mevzuatımız gereğince disiplin takibatına mâruzdur, mâruz kalmaları da lâzımdır.

İkinci hususa geçeyim; «Hizmetlerin verimliliğinde işbirliği yapmak.» Bundan kastedilen şey şudur; eğer bir memur sendikası muayyen bir sahada çalışan memurların verimliliğini arttırmak için birtakım incelemeler yapmış ve bunun neticesinde kendi başına meselâ daha verimli çalışan memurlara sendikaca mükâfat verilmesi gibi veyahut formasyon profesyonelini geliştirecek konferanslar, kurslar tertibi gibi idare ve işbirliği halinde birtakım faaliyetlere girişmişse, bundan ancak memnun olmamız icabeder. Sağlık şartları hakkında tekliflerde bulunmak, elbette ki, bundan maksadımız devletin,

devlet memurunu âmme hizmetini gör diye yerleştirdiği yeri beğenmiyorsa o memur, orada ben çalışmam, ben o yerde çalışmıyorum demek değildir. Hiçbir suretle bu kânunda herhangi bir memura böyle bir hak, böyle bir yetki tanınması mevzuubahis değildir. Elbette ki her memur devletin kendisine gösterdiği yerde - velev âmir olsun - çalışıp âmme hizmetini görmeye mecburdur. Ama memuru yanına alan, onunla danışarak âmme hizmetlerini gören ve insan haklarını esas ittihaz etmiş olan bir devlet rejiminde memur sendikasına disiplin hükümlerinin gerektirdiği ağırbaşlılık ve edep içerisinde falanca yerde sağlık şartları iyi değildir, bunu değiştirmek lâzımdır, bizim kanaatimiz budur» diye teklifte bulunmak, polemik yapmak değil, teklifte bulunmak hakkını tanımak, diğer Batı örneklerinde de görüldüğü gibi uygun olur kanaatindeyiz. Görülüyor ki, sözlerimi hulâsa etmem, icabederse, mevzuatı bir arada mütalâa etmek mecburiyetindeyiz. Tekrar arz edeyim, 13 ncü maddede kendilerine tanınan herhangi bir yetkiyi devlet memurları sendikalarının yöneticileri umumi memurin mevzuatının memurlara yüklemekte olduğu disiplin vecibelerini ihlâl etmiyecek surette kullanmak zorundadır. Aksi halde bunu yapan ve memurları bu yoldan disiplinsizliğe teşvik eden sendika yöneticileri memurin mevzuatımızın gerektirdiği her türlü disiplin takibatına mâruz kalacaklardır.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Komisyondan bir sual soracağım.

BAŞKAN — Komisyondan bir suali var, buyurun Sayın Diler.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Yöneticiler sayet, Sayın Coşkun Kırca'nın buyurdukları gibi, kendilerine verilmiş olan salâhiyetlerin hududu içinde bir teklifte bulunursa siyasi mevkide bulunan bir bakan bunu kabul etmediği takdirde müeyyidesi ne olabilir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem Nihat Diler'e bunun zaten kanunda derpiş edildiğini arz edeyim. Hiçbir müeyyidesi yoktur. Bundan evvel de arz etmeye çalıştım. Memur sendikalarına devleti dışarıdan idare etmek imkânını tanımak bu metni yazarların aklından geçmemiştir. Teklifte bulunur, tavsiyede bulunur. Her üslûp içinde, her tarz içinde teklif ve tavsiyede bulu-

namaz. Tekrar edeyim, disiplin hükümlerinin gerektirdiği ağır başlılık ve polemikten uzak duruş üslûbu içinde - bu tavsiye ve tekliflerde bulunabilirler, hiçbir müeyyidesi yoktur. Bu hususlarda karar vermekle vazifeli olan icrai ve teşriî organlar bu gibi teklif ve tavsiyelerle hiçbir surette bağlı değildir.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Başka soru soracak var mı? Sayın Ertem soracak.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Bu disiplin hususu, belirttiğiniz hususlarda, şimdiki memurin kanununda kâfi derecede sarahat olduğuna kaani değilim. Fihakika Dahiliye Memurları Kanununda, üstüne karşı hüumsizlik, disiplinsizlik ettiğinde, bir disiplinsizlik cezasını gerektirir, diğer hususlarda sarahat yoktur. Bütün memurlara da böyle bir disiplinsizlik haline dair kanunda bir sarahat verilmesine lüzum görmek istemez misiniz?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Zaten yeni tasarıda bu sarahat mevcuttur, efendim.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Sayın sözcü birinci madde dolayısıyla yapmış olduğu görüşmenin ışığı altında tekrar bu maddede de memuriyet hayatının mevzuat içinde gerektirdiği disipline ve mevzuatın kendilerine tahmil ettiği veeibelere riayet etmek şartıyla de bu haklarını isti'mal edilebileceği yolundaki beyanına teşekkür ederim. Bu esasın bu kanunun müzakeresi dolayısıyla maddelerde sık sık tekrarlanmasında fayda mülâhaza ederim. Böylece 13 ncü maddenin tatbikatında bir gün kendisine yapılan teklifin saygısızca olduğunu düşünen bir devlet adamı veya idare adamı hiç olmazsa Sayın Coşkun Kırcanın bugün söylediği sözlere dayanarak kendilerine cevap vermek imkânına sahip olur. Ancak çok kısa olarak arz etmek istediğim husus şudur: Sayın Kırcanın bu maddesinin müzakeresi esnasında Batı'nın en mükemmel örneklerinin komisyonca nazarı itibara alındığını ve maddenin bu anlayış içinde sevk edildiğini ifade buyurdular. Bendenizin biraz evvel de ifade ettiğim gibi, belki düşüncelerim mübalâğalı olabilir. Ve belki de âme hayatında kısa süren memuriyet

devresinin bana verdiği zenginlik içinde de konuşmuş olabilirim. Ama şunu arz edeyim; kanunlar şartlara mutabık olmak mecburiyetindedir. Kanunlar ilme mutabık olduğu kadar içtimali şartlara da mutabık olmak mecburiyetindedir.

Bendeniz bu maddeyi ilme mutabık, fakat, Türkiye'nin şartlarına mutabık görmediğimi, Hükümet tasarısı olmakla beraber arz ediyor ve bu sebeple bu maddenin aleyhinde bulunduğumu ifade etmek için söz almış bulunuyorum. Bu maddeye bu şekliyle, bugünkü şartlar içinde, memleketin şartlarına aykırı olması sebebiyle aykırı olduğumu arz ederim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Verilmiş bir önerge de yok. Maddeyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yasak faaliyetler

MADDE 14. — Devlet personeli teşekkülleri :

a) Her hangi bir suretle siyasi faaliyette bulunamazlar;

b) Siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden, 15 Temmuz 1963 tarihli ve 274 sayılı Sendikalar Kanununa göre veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulan veyahut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu vasfını taşıyan işçi ve işveren meslekî teşekküllerinden her hangi bir suretle maddi yardım kabul edemez; onlara maddi yardım yapamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar;

c) Bir siyasi partinin adı altında kurulamazlar;

d) Hiçbir siyasi teşekkülün leh veya aleyhinde her hangi bir davranışta bulunamazlar;

e) Üyelerine doğum ve ölüm halindeki dini törenler için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dini faaliyete girişemez ve katılamazlar;

f) Grev teşebbüs ve faaliyetlerini destekleyici davranışlarda bulunamazlar;

g) Gelirlerini mevzuatın ve tüzüklerinin gösterdiği amaç ve haller dışında harıyamazlar;

h) Organlarının toplantı ve çalışmalarını, bu kanunun 2 ncü maddesinde yazılı kurumlara ayrılmış yerlerde, çalışma saatleri dışında da olsa, yapamazlar;

i) Devlet personeli hukukuna veya kamu hizmeti görevlerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar;

j) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça dış kaynaklardan hiçbir suretle yardım kabul edemezler;

k) Bakanlar Kurulundan bir kararnameyle izin almadıkça milletlerarası teşekküllere katılamazlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?

Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Bahkesir) — Acaba sayın komisyon çok kısa bir ilâveyi lütfen kabul ederler mi bu maddenin (İ) fıkrasında? «Devlet personel hukukuna ve kamu hizmeti görevlilerine ilişkin mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak veya desteklemek amacıyla açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri yapamazlar.» gibi isabetli bir yasaklama vardır maddede. Açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşleri kadar Türk halkını kendisini idare edenlerle münasebetlerinde tereddüde düşürecek toplantılar, kapalı salon toplantıları da olabilir. Acaba lütfederler mi, kendi merkezleri ve binaları dışında bir sinema kiralanarak bütün memurların veya âmmе personelinin toplanıp bir protesto müzakeresi yapmaları bendenize mahzurlu geliyor. Bu suretle maddeye kendi merkezleri ve binaları dışında kapalı yer salon toplantılarını da nehyedici hükmün içine ithal edemezler mi? Eğer mütalâaları bu istikamette olursa lütfetsinler bendeniz de bir takrir vereyim.

BAŞKAN — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ bu maddenin (B) bendinde bahis mevzuu 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun kaldırılmış ve yerine Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu getirilmiş bulunmaktadır. Bu ibareyi tashih için komisyonunuz bir önerge vermiştir.

Aydın Bolak arkadaşımızın temas ettiği hususa gelince; burada açık yer toplantıları ve gösteri yürüyüşlerinin mevzuubahis maksatlarla yapılmasının menedilişinden maksat vatanımızın, Devletin âmmе hizmetlerini ifa ederken teşahhus etmiş örnekleri olarak gördüğü

Devlet personelinin karşısında neyama Devlete karşı çok gürültülü biraz anarşik bir tezahür içinde görmesini önlemekten ibarettir. Bu mesele komisyonunuzda uzun uzun tartışılmıştır. Kapalı yer toplantılarında biz bu vasfı göremedik. Memurların kapalı bir yerde toplanarak kendi personel hukukuna mütaallik isteklerini görüşmeleri, konuşmaları tabii bir hâdise olarak umumiyetle görülür. Şunu da belirtirim ki, böyle bir yasak başka mevzuatta kolay rastlanan yasaklardan değildir. Başka memleketlerde biz sadece mevzuatı değil, tatbikatı da dikkat nazarıma aldık ve gördük ki, birçok memleketlerde mevzuatta yer almamasına rağmen açık yer toplantısı ve gösteri yürüyüşü yapmak gibi yasaklar fiiliyatta memur sendikaları bu gibi yollara tevessül etmemektedir. Veyahut bu gibi haller pek nadiren vukubulmaktadır. Bizim inanmamız odur ki; bu gibi hareketler o memleketler kamu nizamını ortadan kaldıran bir vüsat kazansa elbette ki, onada da tedbir alınırdı. Fakat onların ananeleri bu gibi bir vüsatı, bu tarz tezahürlere müsait değildir. Bizdeki tatbikat yeni olduğu için, başından önlemek maksadiyle, buraya konmuştur. Yoksa memurların açık bir yerde olmaksızın kapalı bir salonda bir araya gelip, bu gibi mevzuları konuşmasını önlemeyi komisyonunuz biraz antidemokratik saymak temayülündedir. Yalnız, bu vesile ile biraz evvel de Sayın Aydın Bolak arkadaşımızın temennisine uyarak tekrar etmek isterim ki; kapalı yer toplantısında da elbette ki memurlar Devlet mevzuatının kendilerine yüklediği disiplin vecibelerini ihlâl etmeksizin hareket etmek mecburiyetindedirler. Bu kayıt ve şart altında zannederim memurların, kapalı yer toplantılarında kendi meselelerini görüşmelerini menetmek biraz antidemokratik olacaktır.

BAŞKAN — Buyurun...

COŞKUN KIRCA (Devamlı) — Bir dakika efendim, komisyonunuzun bir takriri daha vardır.

Maddede açık bir husus var. Komisyon bâzı muvazaaların önlenmesi lüzumuna inanmaktadır. O da şudur :

Cemiyetler Kanununun 12 nci maddesi ilga edilmiştir. Bu durumda memurlar zaten ilga edilmiş bulunuyor bu kanunla. Memurlar, memurluk vasfı ile ilgili örnek kurabileceklerdir.

Binaemaleyh, memurlar, «Bu sendikalara girmiyoruz, fakat dernek kuruyoruz. Cemiyetler Kanununa göre dernek kurduk, binaemaleyh, bu kanunda mevcudolan yasaklamalara dernek görevisi içinde riayet etmiyebiliriz.» diye kanuna karşı muvazaaları sarahaten önlemek icabotmektedir. Bundan başka, biraz evvel Sayın Elhami Bey arkadaşımıza başka bir vesile ile verdiğim cevapta olduğu gibi, bu kanuna göre Devlet personel sendikası kuramıyacak olan memurlar, munhasıran malî ve sosyal sahada yardımlaşmada bulunmak için memurluk vasıflarını esas alarak dernek kurabileceklerdir. Fakat her hal ve kârda memurluk vasfı esas ittihaz alınarak kurulacak dernekler bu kanunla personel sendikalarını yüklenmiş olan bütün yasaklara riayet mecburiyetinde olmalıdırlar. Bu maksatla bir de tahrir takdim ediyorum.

NIHAT DİLER (Erzurum) — Federasyondan maksat nedir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Federasyondan maksat; eğer bu kanunun 4 neü maddesinin anladığı tarzda ise sendikaların muayyen şartlarla bir araya gelmesi için kurabiliriz.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — O zaman bunların kıymeti kalmaz. Bir dernekten ibaret olur.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Biraz evvel izahına çalıştığım bu sendikaları dernekten ayıran unsurları başta da arz etmeye uğraştım. Sendikaları dernekten ayıran fârik vasıf, sendika üyelerinin şahısları için onlar namına, derneğin müşterek menfaatleri ile ilgilendiği için, hattâ kazai makamlarına dahi onun namına, dâva açmak yetkisidir. Bu yetkinin en ehemmiyetlisi budur. Yanı sıra pek çok yetkiler burada tanınmıştır. Sendikaları dernekten ayıran temel fârik vasıf budur. Burada bu sendikalara tanınmış, fakat bu sendikalara Devlet personeli onları kuracakları için birtakım da yasaklar yüklemiştir. Şimdi, Cemiyetler Kanununda halen memurların, Cemiyetler Kanununa göre dernek kurmalarını önliyen hiçbir hüküm mevcut bulunmadığından bâzı memurların bu sendikaları kurmamak yoluyla dernek kurup meselâ dernekler siyasi faaliyetle uğraşabilirler, yahut burada bulunan yasaklara ta-

bi değildirlir. Meselâ, bir işçi sendikasının yaptığı grevle bir işveren sendikasının yaptığı lokavtı destekliyen beyannameler yayınlıyabilirler, diye kanuna karşı muvazaa yapılamaması maksadiyle, memurların memurluk vasfını esas alarak kuracakları dernekleri, her hal ve kârda bu memur sendikalarına yükletilen yasaklamalara tabi olacaklarına dair bir ilâvede bulunuyor. Bu katıyen sendikaların fonksiyon ve hususiyetini ortadan kaldıran bir nokta değildir.

BAŞKAN — Başka söz isteyen? Yok. Önergeler var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

14 neü maddenin (I) bendine (Merkezlerinin dışında kapalı salon...) cümlesinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Balıkesir

Ahmet Aydın Bolak

BAŞKAN — Komisyon önergeye katılıyor mu efendim?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Katılmıyor.

BAŞKAN — Önergeye Komisyon katılmaktadır. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Yüksek Başkanlığa

14 neü maddenin (b) bendindeki «25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun» ibaresinin «Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanunu» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

**Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul**

Coşkun Kırcâ

BAŞKAN — Komisyonun değiştirge önergesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmmiştir.

Yüksek Başkanlığa

Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısının Komisyon metninin 14 neü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir;

Arz olunur :

«Bu kanunun 2 neü maddesine göre Devlet personeli sendikası kurabilecek veya bu sendikalara üye olabilecek kimselerin memurluk vasfını esas alarak kuracakları veya üye olabilecekleri dernekler hakkında da bu maddede yazılı yasaklamalar uygulanır.

Bu kanunun 7 nci maddesinde yazılı Devlet personelinin memurluk vasfını esas alarak kurucuları veya üye olabilecekleri dernekler, bu kanunun 13 ncu maddesinin (f), (g), (h), (ı), (m), (n) ve (o) bendlerinde gösterilenler dışında faaliyette bulunamazlar.»

Geçici Komisyon Sözetüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Geçici Komisyonun madde üzerindeki değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi, kabul buyurduğunuz önergeleri birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde değişik olarak kabul edilmiştir.

Gelir ve mallar

MADDE 15. — 1. Devlet personel teşekküllerinin gelirleri :

- Üyelerden alacakları aidattan;
- Mevzuata ve tüzüklerine göre yapabilecekleri faaliyetlerden doğan gelirlerden; ve
- Bağışlardan ibarettir.

2. Bu teşekküller üyelerinin ödiyecekleri aidat miktarı Cemiyetler Kanunundaki kayıtlarla bağlı olmaksızın, genel kurullarının kararıyle tesbit edilir.

3. Bu teşekküllerin bağış kabul etmeleri, Bakanlar Kurulu kararnamesiyle sınırlandırılabilir veya yasaklanabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok.

Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vergi muafılığı; malların haczedilememesi

MADDE 16. — Devlet personel teşekküllerinin faaliyetleri için gerekli taşınır ve taşınmaz malları ile eğitim, kültür, spor ve diğer tesisleri, her nevi vergi, resim ve hareket muafıdır.

Yukardaki fıkrada söz konusu mallar, bu mallarla ilgili alacaklar haric olmak üzere, haczedilemez.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Buyurun Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Bahkesir) — Maddenin getirdiği, vergi muafiyeti ve haciz istisnası hükmüne karşı olduğumu arz etmek is-

terim. Amme personelinin kurmuş olduğu sendikaların menkul ve gayrimenkul mallarının her nevi vergi, resim ve hacizden muafiyeti hükmü mevzuun mahiyetine mütenakızdır. İdare edenler durumunda olan kişilerin iktisabettikleri mallardan vergi muafiyeti istisnası idare ettikleri kişilerin vergi mefhumu karşısındaki durumlarını zafiyete uğratar. Bu sebeple, fıkranın bu hükmüne muhalifim.

16 nci maddenin ikinci fıkrasında da «yukardaki söz konusu mallar, bu mallarla ilgili alacaklar haric olmak üzere haczedilemez» denmektedir.

Sendika taşınır bir mal olarak bir otomobil satınalmıştır. Bu otomobilin haczi borçlanmıştır. Bu otomobilin haczi ancak, bu otomobil bedelinin dolayısı mümkün olabilmektedir, fıkraya göre. Müsaade buyurunuz, idare eden kişileri, idare edilenlerin karşısında ancak edindikleri mallardan dolayı kabili haciz, diğer borçlar dolayısıyla o mallar kabili haciz omıyan himayeli bir duruma getirmelidir. İdare edenlerin, idare edilenler karşısındaki davranışını zafiyete uğratmaya hakkımız yoktur. Maddenin bu yazılış tarzı ile tamamen aleyhinde olduğumu arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kuşçir) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü Sayın Kırca.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, evveleminde şunu belirtmek isterim ki; yanlış tefsirlere meydan vermemek maksadıyla, burada haczedilemeyecek olan veya vergiden muaf olan mallar bu Devlet personel sendikalarının ne üyelerinin mallarıdır, ne de yöneticilerinin. Evet tüzel kişi, hayır idare edilenler tâbiri umumiyetle konuşmalarımızda geçtiği için maksadınızı anlamış olmakla beraber, her hangi bir yanlış tefsiri önlemek için bu tashih yapıyorum. Elbette ki, sendikaların mallarıdır. Sendikaların hangi malları? Burada sendikaların bileümle mameleki için haczedilemeyen veya vergiden muaf tutulma gibi bir gayeyi gütmemektedir. Bakınız hangileri vergi muafiyeti ile haczedilemez. Faaliyetleri için gerekli, taşınır ve taşınmaz malları, eğitim, kültür, spor ve diğer tesisleri her nevi vergi, resim, hacizden muafıdır. Bu hüküm aynen, işçi ve işveren sendikalarına mütaallik Kanununun 32 nci maddesinin 4 ncu fıkrası hükmüdür. Bu 16 nci maddede görülüyor ki, birtakım sosyal tesisler

vardır. Veyahut doğrudan doğruya, sendikamız çalışabilmesi için lüzumlu tesisler vardır. Bunların haczedilebilmesini kabul edecek olursak o takdirde, muayyen bir devrede iş başına gelmiş olan bir yönetici grupunun hatalarından dolayı, yıllarca o sendikamızın içinde çalışmış, aidat vermiş, ondan kültür bakımından, spor bakımından, sosyal tesisler bakımından istifade eden, o sendikamızın faaliyetleri ile ilgilenen kimseler mutazarrır olacaklardır. Binaenaleyh, bu bakımdan memur sendikaları ile, işçi ve işveren sendikaları arasında hiçbir fark mevcut değildir. Bir sendika uğraşacak bir kütüphane kuracak, ondan sonra muayyen bir yönetici grupunun hataları dolayısıyla borçlanacak ve bütün bir sendika zümresi o kültür tesisi haczedildiğinden bundan istifade etmek imkânından mahrum kalacak. Bunu sosyal bir anlayış ile telif etmek imkânı olmadığı kanaatindeyim. Maddenin aynen kabulünü istirham etmekteyim.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Bahkesir) —

Maddede serd edilen vergi muafiyetinin şahsiyeti hükmiyelere muzaf olduğundan tereddüdü mucip tarzda konuştuğumu zannetmiyorum. Ancak idare edenlerin kurduğu teşekküller diye bahsettiğim için esbabı mucibemi de buna dayandırdım. İdare edenlerin kurduğu bir teşekkülde Sayın Kırcı'nın ifadesi ile «her hangi bir idare heyetinin bir hatasının, diğer idare eden kişiler âmme ajanlarının aidatları ile satın alınmış bir tesisin hazine müncer olmaması lâzımdır» diye ifade buyuruyor. Buna iştirak etmiyorum. İdare eden kişiler neler yapıyorlardı, biraz evvel geçtiğimiz maddedeki bütün yetkilerini istimal ediyorlardı. Hangi yasakların ve hangi cezaların içindelerdi? Bendeniz hukuk tatbikatından mübalâğalı misal vermek suretiyle hataların tesbitinde fayda umuyorum. Bir misal şimdi arz edeyim :

Sayın Kırcı bunu lütfetsin, cevaplasın. Ne diyordu; üyelerinin doğum ve ölüm halindeki dinî törenleri için gerekli sosyal yardımların yapılmasından başka hiçbir dinî faaliyete girmez ve katılamazlar.

Her hangi bir sendikamızın üyesi vefat ediyor, gerekli sosyal yardımlar nedir vefat halinde? Kendisinin dinî inançları içerisinde onun cenazesini kaldırmak, sendika bu sosyal yardımların içindedir. Bir cenaze merasimi tertipliyor, oto-

mobil tutuyor, gerekli şartlarla, teçhiz ve tedfinini yapıyor ve bundan dolayı bazı kişilere borçlanıyor. Bu borcunu ödemiyor. Mübalâğalı bir misal arz ediyorum. Ve şimdi o kişiler alacaklarını alamıyorlar, rızaları ile ödemedikçe sendika idarecileri... Sebep : Malları kabili haciz değildir. İdare edenleri, idare edilenler karşısında cenaze merasimi için yaptıkları masrafı ödemiye ve ödemedikten sonra da İcra Hukukunun umumi prensiplerinden kalkan içine girmiş kişi haline getirmeye hakkımız yoktur. Bunu arz etmek istiyorum. Bu bir sosyal tesis de olabilir. Düşününüz, sendika birtakım borçlara girdi, neler yaptı? Aralarında toplandılar, kahve, çay içtiler, sendika merkezinde fakir kahveci her gün getirdiği çayların bedelini alamıyor. Hayır, haciz mümkün değil. (Doğru sesleri) Mümkün değildir. Sayın Coşkun Kırcı, âmme personelinin muhal üzere bina edilecek hükümlerle hükümlendirilmesini gayet veciz bir şekilde savunabilir. Ama vakıa küçük küçük teessüs eden vakalar ve bunlarla müessesenin itibarı sarsılabilir. Niçin diyor, her nevi vergi, resim ve haretan muafıdır? Neleri? Taşınır ve taşınmaz malları. Sendika bina satın alıyor, Emlâk Vergisinden muafıdır, binde yetmiş Emlâk Vergisinden muafıdır. Sendika otomobil alıyor, Otomobil Vergisinden muafıdır, sendika arazi alıyor, kendi maksatlarına uygun bir tesis inşaatı için, bir spor tesisi için, Arazi Vergisinden muaf. Kim? İdare edenler kim? Mal müdürü. Kim, özel idare müdürü ve bu kişiler ve bu kişiler halkın karşısında sevimsiz olabiliyor. Böylece temellük eden vergisini öder.

İşçi sendikasıyla mukayese ediyor Sayın Coşkun Kırcı, aynen aldım, getirdim buraya diyor; bu hükmü de koydum. İşçi sendikasına bunlar benzemiyor. İşçi sendikasında durumu şu : İşçi ve işveren sendikalarında kuvvetler muvazenesini temin etmeye çalışıyorsunuz. İşçiye bu hakkı temin ettiğimiz için işverene de aynı hakkı temin ediyorsunuz. Sosyal dengeyi temin ediyorsunuz. Burada kime karşı temin ediyorsunuz? İdare edenleri, idare edilenlere karşı dengeli kılmak mecburiyetindedesiniz. İdare edilenlerin vergi muafiyeti var mı? Yok. Onlardan vergiyi tahsil eden tahsildarı sendikaya girdiği zaman onun bütün emlakını vergi muafiyetiyle muafiyetlendiriyorsunuz ve sonra mallarına kabilihaciz değildir diyorsunuz. Bu sebeple bendeniz maddenin tamamına aykırı düşünceyim. Bu bakı-

dan metinden tayyî için bir takdir veriyorum. Lütfen kabul edin.

BAŞKAN — Komisyon buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, her hangi bir dernek gibi bu sendikalar da gayelerinin gerektirdiği hususlar dışında mal ve mülk esasen edinemezler. Gaye nedir? Ne gibi faaliyetlerde bulunabilirler? 13 ncü maddede anlatık. Bu gayelerin hepsi kültürel ve sosyal dayanışma gayretleridir. Aynı sebepten dolayıdır ki bir işçi sendikasının bu gaye ile ve ancak bu gaye ile iktisabedebileceği mamelek unsurları haczedilemez, vergiden muaftır. Aynı sebeple bir işveren sendikasının mükiler muaftır, haczedilemez.

Şimdi birtakım sosyal gayeler, kültürel gayeler için bir araya gelmiş insanların, kendi maaşlarından para kestirerek yaptırıkları tesisleri, muayyen bir yönetici grubunun hatası dolayısıyla haczedilmesi, vergiden muaf tutulmaması, en aşağısından eşitlik prensibine aykırıdır.

Şimdi arkadaşlarım ben burada verilen misallerin konu ile ilgisini göremiyorum. Mal müdürü, özel idare müdürü bunu yaparlar, gözden düşer. Ne yaparlar? Otomobil alırlar. Bir kere otomobili özel idare müdürü sendikadan, kendi binip kasabada gezmek için, alamaz.

Sedika bir otomobil alacaksa bu ancak biraz evvel 13 ncü maddede zikrettiğimiz faaliyet sahası içindeki hizmetler için olabilir. Alâkasını hakikaten göremiyorum. Burada mevzuubahsolan şey memurların kendi aralarında kuracakları birtakım sosyal ve kültürel dayanışma tesisleridir. Bu tesislerin haczedebileceğini kabul etmek hakikaten aslında muayyen bir kimsenin hatasını bir camiaya çektirmek demek olur.

İkincisi; şunu nazarı dikkate almanızı istirham ederim. Bu tehlikeler bilhassa işçi sendikaları için çok daha fazla vârittir. Memurlar sendikaları için yöneticilerinin, açıkça ifade edelim, daha çok mevzuata hâkim olmaları dolayısıyla, daha tecrübeli bulunmaları dolayısıyla Aydın Bolak arkadaşımızın verdiği misallerin hakikaten tatbikatta ne dereceye kadar meydana çıkabileceği de ciddiyetle... Ama câi sualdir, benim görebildiğim kadar sosyal ve kültürel dayanışmayı gerçekleştirmek için kurulan tesisler haczedilmemeli ve vergiden muaf tutulmalıdır. Bu noktanın Devlet ve memurun münasebetleri bakımın-

dan en ufak bir ilgisi yoktur. Mevzuubahsolan şey işçi sendikalarına, işveren sendikalarına dahi tanıdığımız bir hakkın aynen memur sendikalarına tanınmasından ibarettir.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Sual sormak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Sual soracaklarmış Sayın Kırcı. **SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU** (Zonguldak) — Böyle bir dernek yeni bir araba aldı farz edelim. Bilâhara bu araba idarenin kararı ile serbest veya pazarlık usulü ile satılabilir mi, satılamaz mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Yani benim bilebildiğim kadar, bir dernek veya bir sendika bir mamelek unsuru elde edince yine sendikanın faaliyetleri içerisinde kalmak ve bedelini bu sendika faaliyetleri içinde kullanmak şartıyla - ki, buna mecburdur - o mamelek unsurlarını illâki muhafaza edecektir, hiçbir suretle elden çıkaramaz diye bir kaide, hiçbir mevzuatta olmasa gerek. Elbette ki satabilir.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Bendeniz de aynı kanaattayım.

İkinci sualım; bu işler bu şekilde devam etmekte iken işin âdeta ticari bir mahiyet almasına mâni olacak bir husus var mıdır?..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (Devamla) — Cemiyetler Kanununun umumi hükümleri; gayelerinin dışına çıkan ve gayelerinin dışında faaliyette bulunan derneklerin esasen kapatılmasını âmirdir. Burada da bir hususi hüküm vardır, burada yer almıyan hükümler bakımından Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır diye.. Eğer sendika çerçevesi içinde muvazaaten birtakım ticari faaliyetlere girişildiği görüldüğü takdirde elbetteki bu sendikaları kontrolla mükellef olan Devlet Personel Dairesi Başkanı yetkili saveciya durumu ihbar edecek ve derneğin kapatılması için gereken dâvayı açtıracaktır.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Bunları yapacak bir idare heyeti her halde ticaret maksadiyle yapmadığını fakat ortakların menfaatlerini daha iyi korumalar ve daha fazla aidat almadığı için sosyal imkânları artırmaları ve bu sosyal imkânları öne sürerek kendilerini müdafaa etmeleri mümkündür.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Vallahi böyle bir şey olduğu takdirde hakkında dâva açılan bir sendika mahkeme huzurunda kendisini müdafaa etmek için türlü deliller söyleyecektir. Hususi hukukta, umumiyetle bu gibi şeyler hayatın umumi teerrübüne uygunsuz kabul edilir. Aksi halde hâkim elbetteki takdir hakkını kullanacak ve savunmaları ona göre değerlendirerek gereken karar verecektir.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Hâkimlerin takdir hakkına buradaki müzakereler ışık tutacaktır.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sual sormak istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Kırcaya bir dakika Sayın Diler'in sualleri var.

NİHAT DİLER (Erzurum) — Sayın Coşkun Bey bunların bu da birtakım sosyal tesislerin yapılmasında yöneticileri nasıl olsa, mallarımız haczedilemez diye aşırı derecede açılmaktan önliyen kâfi bir müeyyidedir. Ama bunun dışında farz ediniz ki, bu basketbol salonu yapılmış, üstünden on sene geçmiş ondan sonra bir kötü idareci zümresi her nasılsa gelmiş ve birtakım borçlara girişmiş, on sene o sendika üyelerinin istifade ettiği basketbol salonu bu takdirde haczedilemeyecektir, maddenin medlülünü bundan ibaret efendim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz isteyen?.. Yok. Önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

16 ne maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

A. Aydın Bolak

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. 16 ne maddenin metinden çıkarılmasını nazarı itibara alınmasını oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler...

Efendim 24 e karşı 32 oyla önerenin nazarı itibara alınması kabul edilmiştir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Komisyon da ısrar etmektedir. Bu itibarla madde zaten komisyona istenecektir.

BAŞKAN — Genel Kurul oylarıyla komisyona verilmiştir.

Fesih ve infisah halinde mallar

MADDE 17. — Feshedilen veya infisah eden Devlet personel teşekküllerinin malları, bu kanuna göre kurulmuş diğer teşekküllerden birine veya birkaçına, teşekkül tüzüğünde belirtilen şekilde devredilebilir, Teşekkülün malları, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya kuruma devredilemez veyahut feshedilen veya infisah eden teşekkülün üyeleri arasında paylaşılmaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?.. Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşme

MADDE 18. — Devlet personel teşekküllerinin genel kurulları, 5 ne madde hükümlerine aykırı olarak birleşme veya işbirliği kararı aldıkları takdirde, infisah etmiş sayılırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Önergemiz var, redaksiyon bakımından düzeltme oluyor.

BAŞKAN — Redaksiyon bakımından bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Devlet personeli meslek teşekkülleri kanunu tasarısının komisyon metninin 18 ne maddesi redaksiyon bakımından aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir; arz olunur.

«Birleşme halinde infisah.

Madde 18. — Devlet personel teşekküllerinin genel kurulları, 5 ne madde hükümlerine aykırı kararlar aldıkları takdirde, bu teşekküller infisah etmiş sayılırlar.»

Geçici Komisyon Sözcüsü

İstanbul

Coşkun Kırcaya

BAŞKAN — Komisyonun redaksiyon bakımından değiştirdiği madde üzerinde söz isteyen arkadaşımız var mı?.. Yok. Komisyonun değiştirdiği şekilde maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çeşitli hükümler

MADDE 19. — Devlet personel teşekkülleri, tüzüklerinde ve yöneticilerinde değişiklik olması takdirinde, bu değişiklikleri, değişiklik vukubulur - bulmaz; ve üye sayıları ile malî durumlarını, teşekkülün merkezinin bulunduğu yer idare üstünün veya ilgili kurumun yılda en çok iki defa yapabilecekleri istem üzerine, idare üstlerine ve kurumlara tam ve doğru olarak bildirmekle yükümlüdürler.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen?... Buyurun Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Bu maddeden sonra gelecek 21 nci madde : (Kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ve Cemiyetler Kanunu uygulanır) diye sarıh bir hüküm vardır. Burada sevk edilen hükme göre ise «Teşekküllerin üye sayıları ile malî durumlarının idare, bağlı kurum veya ilgili kurumun en çok yılda iki defa istiyebileceği» gibi tahdidetçi bir hüküm var. Medeni Kanunla, Cemiyetler Kanunu hükümlerinin uygulanacağına dair hükmü mahfuz tutmak kaydıyla teşekkülün üye sayısı ile malî durumu gibi Devlet hayatında cemiyetler yapısının Devlet emniyeti bakımından arz ettiği ehemmiyeti düşünen vazar kanunun hiçbir zaman tahdide yanaşmadığı bedihidir. Kontrol ve murakabe hakkı bilgi istemek suretiyle de tecilli edebilir. Bu maddede sevk edilen bilgi isteme yoluyla kontrol ve murakabedir. Yılda en çok iki defa demek suretiyle tahdide tabi tutmaya taraftar değilim. Bu hükmün yılda iki defa şeklinde tahdidi yerine tahditsiz bir tarzda tanziminde isabet görmekte olduğumu arz ederim.

BAŞKAN — Komisyon konuşmak istiyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Hayır efendim.

BAŞKAN — Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Ceza hükümleri

MADDE 20. — 1. 13 ve 14 nci maddeler ve 15 nci maddenin 3 nci bendi hükümlerine aykırı hareket ve davranışlarda bulunan yönetim organı başkanı ve üyeleri ile bu hareket ve davranışlar genel kurullarda vukubulduğu takdir-

de, bu hareket ve davranışları müsamahayla karşılıyan başkanlık mevkiinde görevde bulunan kimselere, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

2. 6 ncı maddenin 2 nci fıkrası hükmüne aykırı hareket edenler beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Genel hükümler

MADDE 21. — Bu kanunla düzenlenmemiş hususlarda Türk Medeni Kanunu ile Cemiyetler Kanunu hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlk kurucular

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet personel sendikalarının kurucu üyelerinin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak üç yıl içinde kurulacak Devlet personel teşekküllerinin organlarına seçileceklerin en az beş yıldan beri kamu hizmetinde bulunmuş olmaları şarttır.

Yukardaki fıkralar hükümlerine aykırı surette seçilerek görev kabul edenler hakkında beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlk toplantılar

GEÇİCİ MADDE 2. — 1964 yılının ilk altı ayı içinde kurulan Devlet personel teşekkülleri, tüzel kişilik kazandıkları günden başlayarak dokuz aydan erken ve oniki aydan geç olmamak şartıyla genel kurullarının ilk toplantılarını yaparlar.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, bu madde hükmü, bu kanunla Devlet Personel kanun tasarısının aşağı - yukarı aynı zamanda ve 1964 yılının ilk altı ayı içinde çıkacağı ümidi ile sevk edilmiştir. Bu

suretle bu kanunla kurulacak olan devlet personel sendikalarının yeni devlet personel rejimine dair kanunun biraz evvel okuduğum 226 nci maddesi mucibince kurulacak danışma ve görüşme kurullarına bir an evvel temsilei göndermeleri sağlanmış olacaktı. Bu kanun da çok gecikmiştir. Devlet Personel kanunu tasarısı da henüz komisyonda yeni incelenmeye başlanacaktır. Bu itibarla, Komisyonumuz şimdiki halde, bu ikinci geçici maddenin çıkarılması lâzım geldiği kanaatindedir. Heride hem ilki meclisteki, çıkış tarihi durumlarına göre, arzu edildiği takdirde, (ister bu Mecliste Cumhuriyet Senatosunda) bu kanuna geçici bir madde koymak mümkündür. Şimdiki halde bunun çıkmasında fayda vardır.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yok. Komisyonun bu hususta bir önergesi vardır, okuyoruz:

Yüksek Başkanlığa

2 nei geçici maddenin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Geçici Komisyon Sözcüsü
İstanbul
Coşkun Kırca

BAŞKAN — Komisyon geçici 2 nei maddenin kaldırılmasını istemektedir. Önergelerini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Komisyonun önergesi kabul edilmiş ve geçici 2' nei madde çıkarılmıştır. ondan sonra yürürlük maddeleri vardır. 16 nei madde komisyona gittiği için 16 nei madde komis-

yondan geldikten sonra görüşmek üzere bu tasarımı bırakıyoruz.

3. — *Siyasi partiler kanunu tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/506, 2/378, 2/591) (S. Sayısı : 527)*

BAŞKAN — Siyasi partiler kanun tasarısının tümü üzerindeki müzakereler bitmişti, önergeller vardı..

TURHAN BİLGİN (Erzurum) — Karar ekseriyetli olmadığını arz ediyorum. Önergeleri riye sunma durumu vardır, bu karara vabestedir ekseriyetin olmadığı iddiasındayız.

(Beş milletvekili «ekseriyet yok» diyerek ayağa kalktı)

BAŞKAN — Karar ekseriyeti mevzu bahis- tir.

Tümü üzerinde görüşmelerimiz bitmişti. Maddelere geçilmeden önce, verilmiş birçok önergeller var. Önergeler de okunacaktır malûmuâliniz. Diğer taraftan Bilgin arkadaşımız derler ki, karar nı sabı bahis mevzuudur. Nı sap da yoktur. Bunun için yoklama yapıyoruz.

(Adana seçim bölgesinden başlanarak yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yapılan yoklama sonucunda ekseriyet bulunmadığı anlaşıldığından birleşimi 27 Kasım 1964 günü saat 15.00 te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati : 17,25

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Kastamonu Milletvekili Ali Özdikmenli'nin, Kastamonu ilinde Beş Yıllık Plân gereğince turizm bakımından neler yapılmasının düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Turizm ve Tanıtma Bakanı Ali İhsan Göğüş'ün, yazılı cevabı (7/358)*

25 . 8 . 1963

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına
Aşağıdaki sorunun Sayın Basın - Yayın ve Turizm Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygularım ile arz ve rica ederim.

Kastamonu Milletvekili
Ali Özdikmenli

1. Kastamonu vilâyeti ve mülhakatı için gerek Beş Yıllık Plân gereğince ve gerekse sair fonlardan turizm bakımından bir para ayrılmış mıdır?

2. Turizm faaliyetleri bakımından Kastamonu'da nelerin yapılması düşünülmektedir?

3. Yol bakımından vilâyet yolu turistik yollara dâhil midir?

T. C. Ankara 23 . 11 . 1964
Turizm ve Tanıtma Bakanlığı
Turizm Genel Müdürlüğü
Tur. E. P. 7403 - 19147

Konu : Sayın Özdikmenli'nin yazılı sorusu cevabı Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
İlgi : 6 Eylül 1963 tarih ve 7/358 6513/38366 sayılı yazılarına.

Kastamonu Milletvekili Sayın Ali Özdikmenli'nin, Kastamonu için gerek Beş Yıllık Plân gereğince, gerek sair fonlardan bir para ayrılıp ayrılmadığına, turizm faaliyetleri bakımından nelerin yapılması düşünüldüğüne ve il yolunun turistik yollara dâhil edilip edilmediğine dair yazılı sorunun cevabı ilişiktir.

Bilgi edinilmesini saygı ile arz ederim.

Ali İhsan Göğüş
Turizm ve Tanıtma Bakanı

Bakanlığımız, cüzi miktardaki yatırımlarının yanı sıra, özel sektörü kredi vermek suretiyle, teşvik etmek prensibini gütmektedir. Ayrıca turizm derneklerine yardım yaparak çalışmalarını desteklemektedir.

— Kastamonu vilâyeti için gerek 25 000 000 liralık AİD ikraz fonundan ve gerekse 11 000 000 liralık İller Bankasındaki fondan şimdiye kadar kredi talebinde bulunulmamıştır.

— Bakanlığımız Abana Turizm Derneğine 5 000 liralık yardım yapılmasını kararlaştırmıştır.

— 1965 Yılı Programı Turizm Sektörü Vakıflar Genel Müdürlüğü kısmında; İsmailbey manzumesinin restoresi için 250 000 liralık yatırım öngörülmüştür.

— 1965 yılı yatırım programına Türkeli - Çatalzeytin yolu alınmıştır.

2. — Konya Milletvekili Kadircan Kafıl'nın, Çorum Lisesinde, 20 Mart 1964 Cumartesi günü, yukubulan olay hakkında bir soruşturma yapıp yapılmadığına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/490)

Millet Meclisi Başkanlığına

Ankara

Millî Eğitim Bakanlığına yöneltilen ilişik iki soru ile İmar ve İskân Bakanlığına yönelttiğim ilişik bir sorunun mezkûr bakanlıklara ulaştırılmasını rica ederim, saygılarımı sunarım.

Konya Milletvekili
Kadircan Kafıl

15 . 4 . 1964

Millî Eğitim Bakanlığına

Ankara

Bize bildirildiğine göre :

Çorum Lisesinin Fizik Öğretmeni «İstiyen dersine girer, istiyen girmez» der, yoklama yapmaz, dersine girenlere de kitaptan özet çıkartmıştır.

20 Mart 1964 Cumartesi günü de aynı şekilde konuşmuş, altmış öğrenciden kırk üçü dışarı çıkmış. Bu defa öğretmen başka bir olaya sinirlenmiş, dışarı çıkan öğrencileri disiplin kuruluna vermiş. Öğrencilerden üç beş kişi sorguya çekilmiş diğerlerini dinlemeden heysine üçer gün okuldan uzaklaştırma cezası verilmiş.

Bunlardan dokuzu pansiyoner imiş, pansiyondan da dışarı atılmışlar, halbuki daha evvel ceza alanlar pansiyondan çıkarılmıyorlarmış. Zaten pansiyon çoğunun ikâmet yeri demektir. Velilere haber verilmeksizin öğrencilerin sokağa atılmaları çok çirkin olmuş.

Hâdise doğru ise :

1. Öğretmen öğrencilere o şekilde söylemeye yetkili değildir.

2. Öyle konuştuğundan ve öğrencilerin sınıfı terk etmemeleri için ihtarda bulunmadıktan sonra onları disiplin kuruluna vermesi lâıyk görülemez.

3. Disiplin kurulunun bütün sanıkları dinlemeden hüküm vermesi usule ve adalet ruhuna aykırıdır.

4. Okuldan uzaklaştırma cezası verilenlerin okulla ilgisi olmayan pansiyondan ve lilerin haberi olmaksızın uzaklaştırılıp sokakta bırakılmaları okul ve pansiyon idarecilerinin sorumluluk duygusundan mahrum olduklarına delildir.

5. Bu gibi haller yeni nesiller üzerinde kötü etkiler yapmakta, sosyal anarşiyi ve güvensizliği artırmaktadır.

Bu hâdise hakkında bakanlık tahkikat yapmış mıdır, sorumluları hakkındaki işlem nedir?

Lütfen yazılı olarak cevap verilmesini saygı ile rica ederim.

Konya Milletvekili
Kadircan Kafılı

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı 19 . 11 . 1965
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 3472

Konu : Konya Milletvekili
Kadircan Kafılı'nın yazılı
soru önergesi

İlgi : Millet Meclisi Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 20 . 4 . 1964 ta-
rihli ve 7/490 - 8773/48461 sayılı yazı :

Millet Meclisi Başkanlığına

Konya Milletvekili Kadircan Kafılı tarafın-
dan, Çorum Lisesi Fizik Öğretmeni hakkındaki
yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunul-
muştur.

Saygı ile arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı
Dr. İbrahim Öktem

Çorum Lisesi Fizik Öğretmeni Halit Bay-
rak ile öğrencileri arasında geçen olay hak-
kında aydınlığa çıkan hususlar aşağıda açık-
lanmıştır :

1. 20 Mart 1964 Cuma günü Halit Bay-
rak'ın hiçbir dersinde anormal bir olay meydana
gelmemiştir.

2. 10 Mart 1964 Salı günü, 46 mecutlu
6 Fen şubesinde 25 öğrenci Halit Bayrak'ın
Fizik dersinde bulunmuş, 21 öğrenci derse gir-
memiştir. Derse girmiyen 21 öğrenciden 5
öğrenci, o gün okula hiç gelmemiştir. 16 öğ-

renci de, okul idaresince derse girmeme se-
bebi sorulduğunda, öğretmen Halit Bayrak'tan
izin aldıklarını söylemişlerdir.

3. Okul müdürü, derse girmiyen öğrenci-
leri topluyarak, hareketlerinin yanlış oldu-
ğunu, suç teşkil ettiğini belirtmiş, kendile-
rini uyarmakla yetinmiştir. Sözü edilen öğ-
renciler disiplin kuruluna sevk edilmemişler
ve haklarında disiplinle ilgili her hangi bir iş-
lem yapılmamıştır.

4. Fizik Öğretmeni Halit Bayrak Çorum
Lisesinden alınarak başka bir okula atanmıştır.

3. — Balıkesir Milletvekili Cihad Bilgehan'
ın, Balıkesir'in İvrindi Kaymakamının, kız ta-
lebe ve öğretmenleri ile içkili âlemler yaptığının
doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve
İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı
(7/519)

29 . 6 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İçişleri Bakanı tarafın-
dan yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet-
lerinizi saygılarımla rica ederim.

Balıkesir Milletvekili
Cihad Bilgehan

1. Balıkesir vilâyetinin İvrindi kazası Kay-
makamının ortaokul kız talebe ve öğretmenleri
ile içkili, sazlı âlem tertiplemediği ve bu meyanda
bir kız öğrenciyi çavdar tarlasına götürdüğü,
orada alenen hayasızca vazu hareketlerde bulun-
duğu sırada yakalandığı; resmî hizmete mah-
sus arabası ile piknik mahalline alkollü içkiler
taşıdığı doğru mudur?

2. Doğru ise mumaileyh hakkında her hangi
bir tahkikat yapılmakta mıdır?

3. Tahkikat konusuna göre bu zatın halkın
zaleyamına rağmen hâdise mahallindeki vazife-
sine devamında mahzur mütalâa etmiyor musu-
nuz?

T. C.

İçişleri Bakanlığı 23 . 11 . 1964

Öz. İş. Gn. Md.

Ş. Md. : 1.

Muamelât: 511-15160-27541

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 1 . 7 . 1964 tarih ve Kanunlar Müdür-
lüğü 7/519-9128/51751 sayılı yazıya :

İvrindi Kaymakamlığından Akseki Kaymakamlığına naklen atanmış bulunan İlhan Karadeniz'in İvrindi Kaymakamlığında bulunduğu sırada hakkında cereyan eden bazı hâdiseler sebebiyle Balıkesir Milletvekili Cihad Bilgehan'ın yazılı sorusu üzerine durumu incelenmiştir.

1. Yazılı sorudan evvel, İvrinde Kaymakamının ortaokul kız öğrenci ve öğretmenleri ile içkili kır alemleri yaptığı, bazı kız öğrenci velisi tarafından imzasız ihbar dilekçesi alınmış ve durum derhal tahkik için Teftiş Kuruluna intikal ettirilmiştir.

2. Yapılan tahkikat neticesinde : Kaymakamın, öğretmen ve öğrencilerin bulunduğu bir kır eğlencesine katıldığı fakat her hangi bir ortaokul öğrencisi ile ahlâka aykırı harekette bulunmadığı, böyle bir kır yemeğinde az da olsa alkol almış olmasının kaymakamlık vekârına yakışmıyacak bir hareket olduğu, esasen bu hareketinden dolayı valilikçe kaymakama ihtar verildiği, Ancak bir kız öğrenci ile herkesin görebileceği bir yerde bir süre yan yana oturmuş olduğu, ayrıca resmî hizmet arabası ile, kır eğlencesinde yenilen ve içilen gıda maddelerinin, bazı öğretmen ve eşlerinin, taşındığı sabit olmuş ve bu hususta tanzim edilen tahkikat evrakı İl İdare Kuruluna intikal ettirilmiştir.

3. Müfettişlerin de gösterdiği lüzum üzerine kaymakam 1 . 7 . 1964 günlü onayla başka ilceye nakledilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Orhan Öztrak
İçişleri Bakanı

4. — *Balıkesir Milletvekili Cihad Bilgehan'ın, Balıkesir İvrindi Ortaokulu Müdürünün, bazı öğretmenlerle, birlikte, kız öğrencilerle içkili alemler tertip ettiğinin doğru olup olmadığını dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/520)*

29 . 6 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Balıkesir Milletvekili
Cihad Bilgehan

1. İvrindi Ortaokulu Müdürü olan zatın kaymakam ve diğer bazı öğretmenlerle birlikte

kız öğrencileri alarak içkili, sazlı âlem tertibettiği ve altı aydan beri son sınıftaki kız öğrencilere gayriahlâki tekliflerde bulunduğu ve sarkıntılık ettiği doğru mudur?

2. Böyle bir idda ve şikâyet yapılmış olduğuna göre hakkında tahkikat yapılmakta mıdır?

3. Tahkikatın mevzuuna nazaran mumaileyhin İvrindi Ortaokul Müdürlüğündeki vazifesinde devamı bir mahzur telâkki edilmekte midir?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı

20 . 11 . 1964

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 3482

Konu : Balıkesir Milletvekili Cihad Bilgehan'ın yazılı soru önergesi.

İlgi : 1 . 7 . 1964 tarihli ve Millet Meclisi Genel Sekreterliği Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 9129-7/520 sayılı yazı :

Millet Meclisi Başkanlığına

Balıkesir Milletvekili Cihad Bilgehan tarafından verilen, İvrindi Ortaokulu Müdürü hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabı ilişik olarak sunulmuştur.

Saygı ile arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı
İbrahim Öktem

«İvrindi Ortaokulu Müdürünün, kaymakam ve diğer bazı öğretmenlerle birlikte, kız öğrencileri alarak, içkili, sazlı âlem tertibettiği ve son sınıftaki kız öğrencilere gayriahlâki tekliflerde bulunduğu ve sarkıntılık ettiği» iddiası ve şikâyeti bir tahkikat konusu yapılmış ve bir Bakanlık Başmüfettişi, tarafından durum aşağıdaki şekilde tesbit edilmektedir:

1. İvrindi Ortaokulu Müdürü, bazı öğretmenlerle birlikte kız öğrencileri alarak içkili ve sazlı âlem tertibetmiş değildir. 31 . 5 . 1964 Pazar günü son sınıf öğrencileri, öğretmen ve aileleriyle birlikte yemekli bir kır gezisi yapılmıştır. Bu kır gezisinde öğle yemeğinde, öğrencilerden ayrı bir sofrada olmakla beraber, ortaokul müdürünün, bazı öğretmenlerle ve kaymakamla içki içtikleri anlaşılmıştır.

Eğitsel amaçla yapılan bir kır gezisinde böyle bir hareketle bulunulması hiçbir surette tecviz edilemez.

2. Okul müdürünün, son sınıftaki kız öğrencilere gayriahlaki tekliflerde bulunduğu ve sarkıntılık ettiği söylentilerinin gerçeğe hiçbir ilgisi olmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen durum karşısında, İvrindi Ortaokulu Müdürü Süleyman Gökse başka bir yere tayin edilmiş olup, ayrıca adı geçen hakkında disiplin kovuşturması yapılmaktadır.

3. İvrindi Kaymakamı hakkında gerekli işlem yapılmak üzere, olay İşleri Bakanlığına da intikal ettirilmiştir.

5. — *Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in, Akçadağ'da inşası kararlaştırılan bölge okulu yapımına ne zaman başlanacağına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/548)*

Millet Meclisi Başkanlığına

Beş yıllık plân gereğince Akçadağ'da yapılması kararlaştırılmış bulunan bölge okulu inşaatına:

1. Bugüne kadar başlanmaması sebeplerini,

2. Sözü geçen okul inşaatına ne zaman başlanacağına ve hangi tarihte inşaatın ikmal edileceğinin, Millî Eğitim Bakanı Sayın İbrahim Öktem tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi rica ederim.

8 . 8 . 1964

Memduh Erdemir
Kırşehir Milletvekili

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı 9 . 11 . 1964
Talin ve Terbiye Dairesi
Sayı : 3471

Konu : Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in yazılı soru önergesi Hk.

İlgi : Millet Meclisi Genel Sekreterliği Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 10 . 9 . 1964 tarihli ve 9356/53444-7/548 sayılı yazısı

Millet Meclisi Başkanlığına

Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir tarafından, Akçadağ'da inşası kararlaştırılan yatılı bölge okulu hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Saygı ile arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı
İbrahim Öktem

1. Devlet Plânlama Dairesince öncelikle yatılı bölge okulu yapılması kararlaştırılan 17 Doğu ve Güney - Doğu ilimiz arasında Malatya ili sonradan katılmış olduğu için, ilk ele alınan programlar arasında ele alınmamıştır. 17 il içine alınır alınmaz Bayındırlık Bakanlığınca Pötürge'de yatılı bir bölge okulunun yapımı programa alınmıştır.

2. 1963 yazı döneminde, yatılı bölge okulu yer tesbiti için bakanlıklararası meydana getirilen heyet 1964 yılında Akçadağ'da bir yatılı okulun yapılması kararlaştırılmış, fakat anılan yıl bütçesinden yeter ödenek sağlanamadığından program gerçekleştirilememiştir.

3. Ödenek sağlandığı takdirde 1965 yılında anılan yerde yatılı bir bölge okulu yapımına başlanılacak ve yapımı tamamlanır tamamlanmaz öğretime açılacaktır.

6. — *İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 1964 yılında kaç bulaşıcı sarılık olayı tesbit edildiğine dair soru önergesi ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Kemal Demir'in yazılı cevabı (7/566)*

27 . 10 . 1964

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına rica ederim.

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

Yazılı soru :

1964 yılında kaç bulaşıcı sarılık vakası tesbit edilmiştir? İstanbul ve Ankara'dakilerin sayısı kaçtır? Geçmiş yıllarda tesbit edilen hastalık sayısı ne idi? Şimdiye kadar bu hususta alınan tedbirler nelerdir? Bu tedbirlerden ne gibi sonuçlar elde edilmiştir? Vatandaşların bu hastalık konusunda aydınlatılmaları için neler yapılmıştır?

T. C.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı 24 . 11 . 1964
Sayı : 1545

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 6 . 11 . 1964 tarih ve Kanunlar Md. 7/566/9517/55844 sayılı yazımıza.

1964 yılında kaç bulaşıcı sarılık olayı tesbit

edildiğine dair İstanbul Milletvekili Reşit Ülker tarafından verilen yazılı soru cevabının ifişikte takdim kılındığını saygı ile arz ederim.

Kemal Demir

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

İstanbul Milletvekili Sayın Reşit Ülker tarafından verilen 27 . 10 . 1964 günlü yazılı soru cevabıdır.

Enfeksiyöz Hepatit (Bulaşıcı sarılık) bütün dünyada yaygın bir hastalık olup son senelerde Amerika'da ve bütün Avrupa memleketlerinde vaka adedinde bir artış müşahade edilmiş bulunmaktadır. Bir misal olmak üzere Amerika Birleşik Devletlerinde 1957 de 15 000, 1958 de 16 000, 1959 da 23 000, 1960 ta 41 000, 1961 de 73 000 vaka kaydedildiğini zikredebiliriz. Böylece Enfeksiyon ciddi bir problem halini almış ve bu memleketlerde, mücadele bakımından ön plâni işgal etmiş bulunmaktadır.

Memleketimizde de öteden beri bir miktar vaka görülmekte ise de 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 57 nci maddesinde zikredilen ihbarı mecburi hastalıklar meyanında bulunmadığından vaka adedi hakkında katî bir rakam arzına imkân yoktur.

Dünyadaki artışa muvazi olmak üzere memleketimizde de son iki sene zarfında vakalarda bir artış meydana gelmiş bulunmaktadır. 1964 senesinin ilk aylarında Samsun ve İstanbul'da meydana gelen epidemiler üzerine Bakanlığımız meselenin üzerinde ehemmiyetle durmuş ve durumu üniversitenin alâkâlı profesörlerinin de iştiraki ile salâhiyetli bir heyete tetkik ettirmiştir. Bunun neticesinde alınan kararlar cümlesinden olmak üzere yukarıda zikredilen kanunun 64 nci maddesine istinaden bu hastalığın da ihbarı mecburi kılınmış ve bu husus bütün teşkilâta tamâm edilmiştir.

Bu suretle 1964 yılı Şubat ayından Eylül sonuna kadar Bakanlığımıza 907 vaka ihbarı yapılmış bulunmaktadır. Bunlardan 395 i İstanbul'dan, 119 u ise Ankara'dan bildirilmiştir. Diğer vakalar memleketin muhtelif bölgelerine ait bulunmaktadır. Hastalığın âmîli bir virüs olup bütün gayretlere rağmen bugüne kadar katîyetle izale edilmiş değildir. Bir kısmı araştırmacılar bâzi virüsler izole ettikleri-

ni bildirmişlerse de bulaşıcı hepatitin âmîli olduğu kesin bir şekilde gösterilememiştir.

Hastalık daha ziyade Sonbahar ve Kış aylarında görülmektedir. Epidemiler aile ve topluluklar arasında görülmektedir. Virüs hastaların kanlarında ve feçeslerinde bulunmaktadır. Hastalarda sarılık esas ârazî teşkil etmektedir. Bununla beraber sarılık göstermeyen ve belli belirsiz sarılıklarla seyreden vakalar da vardır. Hastalar sarılık çıkmadan iki üç hafta evvelinden büyük abdestlerinde virüsü itraha başlarlar. Bu itrah keyfiyeti hastalık geçtikten aylarca sonrasına kadar devam edebilmektedir. Sarılık çıkmadan evvel virüsün itrah edilmesi epidemiyoloji bakımından büyük ehemmiyet arz eder. Zira bu zamanda şahıslar hastalığı etrafa yayabilirler.

Hastalığın sirayetinin ne şekilde olduğu katî olarak aydınlanmış olmamakla beraber âmîl feçesle itrah edildiğine nazaran sirayetinin esas itibariyle virüsle televvüs etmiş su ve gıda maddelerinin yenilip içilmesiyle olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Kirlenmiş eşya ile de geçmesi mümkün ve muhtemeldir. Hastaların nazofarenk sekresiyonlarıyla da intikal edebileceğini söyleyenler mevcuttur. Karasinekler, virüsü insan feçeslerinden alarak gıda maddeleri üzerine taşıyabilirler. Epidemileri daha ziyade okul, kamplar, askerî birlikler gibi toplu yaşanan yerlerde müşahade edilmektedir.

Hastalık daha ziyade çocukları ve genç yetişkinleri tutmaktadır. Virüs dış tesirlere oldukça dayanıklı virüslerdendir. 56 C° harekete yarım saat mukavemet eder. Keza kloro ikaşı mukavemeti de fazladır.

Su şebekelerinin, suların lâğım sularıyla karışmasına imkân vermeyecek şekilde ıslahı, kanalizasyonların usulüne uygun şekilde yapılması, çiğ yenen sebzelerin lâğım sularıyla karışmış sularla sulanmasının önüne geçilmesi, karasinek mücadelesi ve nihayet şahsi temizlik hastalığın intişarına mâni olacak tedbirlerdendir.

Hastaların büyük abdestlerinin, yatak takımlarının dezenfeksiyonu keza hastalık kaynağı etrafında alınacak tedbirleri teşkil eder.

Hastalıkla mücadelede, diğer birçok enfeksiyonlarda muvaffakiyetle kullanılan aktif immunizasyon maalesef bahis mevzuu değildir.

Samsun'da husule gelen epidemi dolayısıyla

suyun şebekesinin ıslahı ve mevcut bulunmayan klorlama sisteminin diğer bağırsak enfeksiyonları da göz önüne alınarak ihdası cihetine gidilmiş, İstanbul'da Zeytinburnu ve Yeşilköy semtlerinde görülen vakalar dolayısıyla de Zeytinburnu - Yeşiltepe, Bakırköy - Habipler köyü ve Yeşilköy'ün sıhhi su tesisatı işi ele alınmış olup 1965 yılı bütçesinde karşılığı konulmak

üzere tesisatın maliyet hesapları üzerinde çalışılmaktadır.

Diğer taraftan hastalık konusunda vatandaşlarımızın aydınlatılması hususu, özellikle epidemik bölgelerinde mahalli sağlık memurları tarafından ele alınmış olup, mevzuun matbuata intikali suretiyle de umumi efkârın tenvirine tevessül edilmiştir.

